Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Hajer Folksblat

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטישע - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 201 (1196	Łódź, Poniedziałek 29 Sierpnia 1927	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מאָנטאָג א אלול תרפ"ז.	Nr. 201 (1196

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

אויפ'ן 15-טען ציוניסטישען קאָנגרעס, אין באַזעל, וועט „נייער פאָלקסבלאַט" וועלכער עפענט זיך מאָרגען זיין פערטראָטען דורך די ה"ה

לאַוויס אלעקסאַנדער יאָעל, ד"ר מ. שוואַרץ און רעד. י. לאַנטשענער

וועלכע וועלען אין ספּעציעלע דעפּעשען און קאָרעספּאָנדענצען אינפאָרמירען אונזערע לעזער וועגען דעם גאַנצען גאַנג פון קאָנגרעס.

א נייער לופט-זיג איבער'ן אטלאַנטיק.

אמעריקאַנישער לופט-פליהער אנגעקומען קיין לאָנדאָן אין 22 שעה.

נ ױ - י אָ ר ק. 28. (ספּ. טעל.) שבת 12 בייטאָג לויט'ן אייראָפּעאישען צייגער איז פון ניו-יאָרק אָפּגעפלויגען אויף אַן אעראָפּלאַן קיין לאָנדאָן דער לופט-פליהער בראָקס, מיט וועמען ס'איז מיטגעפלויגען א פּאַסאַזשיר. בראָקס האָט בעשלאָסען צו מאַכען א רעקאָרד-פליה ארום דער וועלט פון ניו-יאָרק דורך לאָנדאָן, בעלגראַד, קאָנסטאַנטינאָפּאָל, באַגדאַד, האָנאָלולו, סאַן-פראַנציסקאָ און צוריק קיין ניו-יאָרק. די רייזע איז אויסגערעכענט אויף 29 מיט א האַלבען טאָג.

ל אָ נ ד אָ ן, 28 (ספּ. טעל.) 6 פאַרטאָג האָט מען בראָקס'עס אעראָפּלאַן גע-זעהען אויפ'ן שטח פון דער ענגלישער טעריטאָריע.

ל אָ נ ד אָ ן, 28 (ספּ. טעל.) היינט האַלב 9 אינדערפריה איז דאָ אָנגעקומען דער אַמעריקאַנישער לופט-פליהער בראָקס, וועלכער האָט אָהן שום שטערונג דורכגעמאַכט די רייזע איבער'ן אָקעאַן אין קנאַפּע 22 שעה און אַזוי-ארום געשלאָגען אַלע ביז-איצטיגע פליה-רעקאָרדען.

נאָך דער עקזעקוציע איבער סאַקאָ און וואַנזעטי.

בלוטיגע דעמאָנסטראַציעס אין מינכען. — מאַסקווע פערלאַנגט וואַנזעטי'ס אש.

מ י נ כ ע ן, 28. (ספּ. טעל.) בעת די היינטיגע קאָמוניסטישע פּראָטעסט דע-מאָנסטראַציעס פאַר'ן אַמעריקאַנער קאָנ-סולאַט איז געקומען צו בלוטיגע צו-זאַמענשטויסען מיט דער פּאָליציי. ס'זיי-נען פאַרהאַן 20 פאַרוואונדעטע פון ביידע צדדים.

מ אָ ס ק ו ע, 28. (ספּ. טעל.) דער קאָמאינטערן (דריטער אינטערנאַציאָנאַל) האָט זיך געווענדעט צו וואַנ-זעטי'ס שוועסטער, אַז דאָס אש פון איהר געטויטען ברודער זאָל געבראַכט ווערען קיין מאָסקווע.

די יודישע פאַרמערס אין אמעריקא

נ יו - ה אַ ו ע ן (י.ט.א.) דאָ איז פאַר-געקומען א קאָנפערענץ פון די יודישע פאַרמערס און שטאָט קאָנעקטיקוט, לכבוד די אָנפּיילגאַ המצר פון דער קאָ-לאָניזאַציע אין איינגעאָרדנעט געוואָרען א באַנקעט, אין וועלכען עס האָט זיך באַטייליגט ה' דאַווידסאָן, דער פאַר-זיצער פון דער יודישער לאַנדווירט-שאַפטליכער געזעלשאַפט, דער אַרויס-געבער פון „דזשואיש טריבון" ה' קאַ-פּלאַן און פיל אַנדערע. די לאַנד-ווירטשאַפטליכע מושבים אין דעם שטאַט האָבען זיך אַנטוויקעלט זעהר שנעל. אין יאָהר 1891 האָבען געלעבט פון לאַנדווירטשאַפט נישט מעהר ווי 3 יודישע משפּחות, איצט לעבען אין שטאַט קאָנעקטיקוט 1000 יודישע פאַר-מער-פאַמיליעס, וואָס נעהמען ארום 5000 יודישע נפשות.

שוידערליכער אייפערזוכטס-מאָרד אין טאָמאַשאָוו.

ט אָ מ אַ ש אָ ו, 28. (טעלעפאָניש). אינ'ם טאַרטאַק „קאָנעווקאַ" הינטער טאָמאַשאָוו איז היינט פאָרגעקומען א שוידערליכער אייפערזוכטס-מאָרד. בעת אינ'ם קאַזינאָ פון טאַרטאַק איז אָרגאַ-ניזירט א פאַרוויילונג, האָט זיך אַריינ-געריסען אין זאַל דער טאַרטאַק אַרביי-טער וואַלדיסלאַוו פּאָשיבילסקי און אַריינ-געשטאָכען עטליכע מאָל א מעסער אינ'ם האַרץ פון אינזש. ווישניעווסקי. דער אינזש. ווישניעווסקי איז געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט.

די סיבה פון מאָרד איז די, וואָס אינזש. ווישניעווסקי האָט געהאַט בע-ציהונגען מיט פּאָשיבילסקי'ס כלה יאַד-וויגאַ מאַטעשאַק. דער מערדער איז אַרעסטירט.

קאָנפיסקירט דעם „קוריער וואַרשאַווסקי".

ו אַ ר ש אַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז קאָנפיסקירט געוואָרען דער זונטאָג-נומער פון „קוריער וואַרשאַווסקי".

זייט פּוילען'ס אומאָפּהענגיגקייט איז דער „קוריער וואַרשאַווסקי" ערשט צום ערשטען מאָל קאָנפיסקירט געוואָרען. די דאָזיגע צייטונג, וועלכע עקזיסטירט שוין 120 יאָהר, איז אין די רוסישע צייטען 1 מאָל קאָנפיסקירט געוואָרען.

דער 15. ציוניסטישער קאָנגרעס.

אין באַזעל ערב דעם ציוניסטישען קאָנגרעס.

ב אַ ז ע ל, 28. (פון אונזער ספּעציעלען שליח) דאָ אין באַזעל פיהלט מען שוין אַז עס איז פאַר א קאָנגרעס. דען עס זענען זעהר פיעל געוואָרען די האָטעלען און ווי מיר זיינען בערעכטיגט מען די אָנגעקומענע צום קאָנגרעס טייערער פאַר מיטאָגען און איבערהויפּט פאַר יעדע קלייניגקייט.—עס זענען שוין אָנגעקומען פיל דעלעגאַטען, דערונטער אַלע פון ארץ ישראל; אין דער קאָנ-גרעס-געביידע ווערען שוין פאָרגענומען די לעצטע פאַרבערייטונגען; די קאָנ-גרעס-געביידע האָט צוויי גאַר גרויסע זאַלען, א גרויסע צאָהל קלענערע און אין היגדערט איינצעלנע צימערן, וואו עס אַרבייט שוין דער קרן היסוד, קרן קימת, די ארץ-ישראל- און די לאַנדאָ-נער עקזעקוטיווע און אז. וו. אין איינעם פון די קלענערע זאַלען קימט פאַר די וועלט-באַראַטונג פון די פּועלי-ציון, (פאַראייניקט מיט צ.ס.פּ.) מ. ש.

דאָס קאָנגרעס-געריכט אַרבייט שוין.

ב אַ ז ע ל, 28. (פון אונזער ספּעצ-יעלען שליח) ס'האָט שוין אָנגעהויבען צו אַרבייטען דאָס קאָנגרעס-געריכט, וועלכער האָט זעהר פיל אַרבייט צוליב די מיספערשטענדנישען, וואָס זענען פאָרגעקומען ביי די קאָנגרעס-וואַהלען אין די פערשידענע לענדער. מ. ש.

מעגליכקייט פון א בלאָק פון די ענגליש-שפּרעכענדע דעלעגאַציעס.

ב אַ ז ע ל, 28. (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ). די גרעסערע לאַנדס-דעלעגאַצ-יעס, צווישען זיי אויך די פּוילישע, האָבען היינט אָנגעהויבען זייערע בע-ראַטונגען. עס זענען אַרומגערעדט גע-וואָרען פערשידענע אַקטועלע פראַגען און די שטעלונג פון די דעלעגאַציעס צו פערשידענע פראַגען.

ס'איז מעגליך, אַז צווישען דער אַמע-ריקאַנער, ענגלישער און אַנדערע ענג-ליש שפּרעכענדע דעלעגאַציעס וועט קו-מען צו א בלאָק, אַזוי ווי ס'איז געווען בעת'ן ווינער קאָנגרעס.

ס'איז אויך מעגליך, אַז ס'זאָל געשאַ-פען ווערען א צענטער-בלאָק פון די אַלגעמיינע ציוניסטען.

מאַנדאַטען פאַר די ציוניסטען פון ראַטען-פערבאַנד.

ב אַ ז ע ל, 28. (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ). דאָס קאָנגרעס-געריכט בעטראַכט איצט די פראַגע וועגען געבען א פאַר-טרעטונג די פאַרפאָלגטע ציוניסטען פון ראַטען רוסלאַנד.

ס'איז א ספק, צי די רוסישע ציוניס-טען וועלען בעקומען דעלעגאַטען אָהן וואַהלען. אין וויען האָבען די דאָזיגע ציוניסטען בעקומען 8 מאַנדאַטען.

וועלט-קאָנגרעס פון ציוניסטי-שע פרויען.

ב אַ ז ע ל, 28. (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ) היינט איז פאָרגעקומען די פייער-ליכע ערעפענונג פון דער וועלט-קאָנפע-רענץ פון דער ציוניסטישער פרויען-אָרגאַניזאַציע. מיט א לאַנגער בעגרי-סונגס-רעדע איז אַרויסגעטרעטען ד"ר חיים ווייצמאַן. צווישען די געסט בע-פינען זיך פיל דעלעגאַטען, וואָס זענען געקומען צום ציוניסטישען קאָנגרעס.

אמעריקאַנער דעלעגאַטען נישט געוועהלט.

ב אַ ז ע ל, 28 (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ) ווי מיר דערוויסען זיך, גרייט צו די ציוניסטישע אָפּאָזיציע א שאַר-פען פּראָטעסט געגען די 64 דעלעגאַטען פון אַמעריקאַ, וועלכע זענען בעשטימט געוואָרען אָהן וואַהלען.

אויך געוויסע מיטגלידער פון קאָנ-גרעס-געריכט צווייפלען צי די דאָזיגע 64 דעלעגאַטען וועלען קענען בעשטע-טיגט ווערען.

בעשלוסען פון דער פּ. צ. וועלט-קאָנפערענץ.

ב אַ ז ע ל, 28. (טעלעגראַפיש דורך י. ט. א) די וועלט-קאָנפערענץ פון „פּועלי-ציון", וועלכע קומט איצט פאָר אין באַזעל האָט בעשלאָסען צו רעאָר-גאַניזירען איהרע שטענדיגע פאַרשטע-הערשאַפט אין לאָנדאָן און פערשטאַר-קען די ציוניסטיש-פּאָליטישע אַרבייט צווישען דער ענגלישער אַרבייטער פּאַרטיי.

ספּאָרט

רעזולטאַטען פון גאַנצען לאַנד.

ל ע מ ב ע ר ג, 28 (טעלעפאָניש).
„חשמונאי"—„ל.ק.ס."(לאָדז) 0:3 (0:1)

ל ע מ ב ע ר ג, 28 (טעלעפאָניש).
„ר.ק.ס."(לאָדז)—„טשאַרני" 0:4 (0:1)

ו אַ ר ש אַ, 28 (טעלעפאָניש)
„וואַרשאַוויאַנקאַ" — „יוטשענקאַ" (קראָקע) 2:8 (1:1).

ווי ל נ אַ 28 (טעלעפאָניש)
„רעגיאַ"—„ט.ס.ס." (טאָרן) 1:6 (1:5).

ק אַ ט אָ וויץ, 28 (טעלעפאָניש).
„ווימלאַ" (קראָקאָ) — „רוך" (אויבערשלע-זיען) 0:4.

ל אָ ד ז.
„טוריסטען" — „1. פּ. ק." 0:2 (0:2).
„ל. ט. ס. ג." — „ג. ט. ס." 0:6 (0:0).
„שמשון"—„סאָקאָל"(פּאַביאַניץ) 0:3 0:6.
„פּאָגאָן" — „סאָקאָל" (פּאַביאַניץ) 1:5.
„שטורם" — „ק.ק.ס." 0:1.
„חשמונאי" — „אַדראַדזעניע" 0:3.

די אמעריקאנער הלואה פאר פוילען

וועט רעאליזירט ווערען נאך פאר ניי־יאהר.

וואַרשאַ, 28. (טעלעפאָניש). אין אָנהויב פון קומענדען מאָנאַט וועלען פעניש ווערען די אונטערהאַנדלונגען וועגען דורכפיהרען די גרויסע אַמעריקאַנער הלואה פאַר פּוילען. עס ווערט פאַרגעזעהען, אַ סובסקריפּציע אויף דער דאָזיגער הלואה זאָל דורכגעפיהרט ווערען אין נאָוועמבער און וועט פאָרקומען גלייכצייטיג אין אַמעריקאַ, ענגלאַנד, פראַנקרייך און אין אַנדערע אייראָפּעאישע לענדער.

געוויסע שוועריגקייטען זענען געווען מיט דער פראַגע, ווענען דער סובסקריפּציע אין פראַנקרייך. פּוילען איז פּאָליטיש פאַראינטערעסירט, אַז כאָטש אַ קליינע טייל פון דער הלואה זאָל ווערען געדעקט אין פראַנקרייך. עס זענען אָבער דערביי געווען גרויסע שוועריגקייטען, וועלכע מען האָט ענדליך בעזייטיגט. עס איז געוואָרען בעשטימט, אַז אין פראַנקרייך זאָל מען פאַרקויפען נאָר פאַר איין מיליאָן דאָלאַר פאָפּירען פון דער הלואה.

די גאַנצע הלואה וועט בעטרעפען 65 מיליאָן דאָלאַר, דערפון וועט אַמעריקאַ געבען 35 מיליאָן און די איבעריגע 30 מיליאָן וועלען געבען די גרויסע באַנקירען אין לאָנדאָן און אין אַנדערע לענדער.

אין די פינאַנציעלע קרייזען האָט מען איצט די איבערציינגונג, אַז די אַמעריקאַנער הלואה וועט ענדליך שוין ווערען רעאַליזירט און די פּוילישע רעגירונג וועט דאָס געלד בעקומען צו איהר דיספּאָזיציע נאָך פאַר׳ן נייעם יאָהר.

מען מאַכט שוין די פּאָרבערייטונגען צו בעגייען די אונטערהאַנדלונגען צווישען די פאַרשטעהער פון די אַמעריקאַנער באַנקירען און באַנק פּאָלסקי.

יודען־פראגע און ציוניזם.

א געשפרעך מיט׳ן יוגאסלאווישען יוסטיץ־מיניסטער.

זאַגרעב. (י.ט.אַ.) אין אַ געשפרעך מיט אַ יודישען זשורנאַליסט, האָט דער יוגאָסלאַווישער יוסטיץ-מיניסטער דר. סובאָטיץ ערקלערט, אַז די סערבישע יודען פאַרדינען אונבעדינגט אַ פולשטענדיגע גלייכבערעכטיגונג אויף אַלע געביטען פון לעבען. אין קורצען וועט דער בעקאַנטער יודישער יוריסט אַברהם ריסאַ בעשטימט ווערען אַלס פּרעזידענט פון אַפּעלאַציאָנס-געריכט אין סקאָפּליע. די יוגאָסלאַווישע רעגירונג האָט שטאַרק אונטערשטיצט דעם ציוניזם אויף דער פרידענס-קאָנפערענץ אויך איצט בעציהט זי זיך צום ציוניזם מיט דער ווייטגעהענדסטער סימפּאַטיע.

וואָס איז שייך דער בירגערשאַפטס-פראַגע, דאַרפען די פיהרער פון יוגאָסלאַווישען יודענטום צושטעלן דער רעגירונג אַ מעמאָראַנדום מיט אַ פּראָיעקט פון אַ געזעצליכער רעגולירונג פון דער פראַגע. אַזוי-אַרום וועלען בעקומען בירגערשאַפטס-רעכט פיל יודען, וואָס וואוינען שוין אַ לענגערע צייט אין יוגאָסלאַוויען.

דער דייטשער פערטרעטער אין דער מאנדאט־קאמיסיע.

בערלין. (י. ט. א.) די „סאָציאַל דעמאָקראַטישע פּרעסע-דינסט" טיילט מיט: בעת דער נאָהענטסטער זיצונג פון ראַט פון דער פעלקער-ליגע וועט אויך קומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט׳ן גענעראַל-סעקרעטאַריאַט פון דער פעלקער-ליגע וועגען דער פּערזאָן פון דייטשען פערטרעטער אין דער מאַנדאַט-קאָמיסיע. די ביז איצט אויסגערעכענטע קאַנדידאַטען זענען געוואָרען נישט אָקמועל, ווייל די מעגליכקייט פון זייער נאָמינאַציע האָט זיך בעגעגענט מיט אַ שלעכטער אויפנאַהמע. דאַנעבען האָט זיך לעצטענס אַרויסגערוקט אַ נייע קאַנדידאַטור, וואָס האָט גרויסע שאַנסען אַדורכצוגעהען, דאָס איז די קאַנדידאַטור פון געוו. גובערנאַטאָר אין מזרח-אַפריקע פאָן רעכענבערג. זייט אַ בעוויסטער צייט בעטייליגט זיך רעכענבערג אין די אַרבייטען פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-ביוראָ. לויט זיינע פּאָליטישע אַנשויאונגען שטעהט רעכענבערג נאָהענט צום צענטער.

א״י־רעגירונג אפגעשטעלט די ווידעראויפבוי־ארבייט אין ירושלים.

ירושלים, 28 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) לויט ווי ס׳טיילט מיט דער „דבר" האָט די רעגירונג אָפּגעשטעלט דעם ווידעראויפבוי פון די צושטערטע הייזער.

די רעגירונג האָט צוגעזאָגט צו געבען די איינוואוינער פרייע פּלעצער אויסער דער שטאָט, כדי זיי זאָלען דאָרט אויפבויען זייערע הייזער.

צוזאמענפאהר פון „ועד הקהלות" אין דרום־אפריקע.

יאָהאַניסבורג. (י.ט.א.) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט טעלעגראַפיש, גייט דאָ אָפּגעהאַלטען געוואָרען די 7-טע סעסיע פון דרום-אַפריקאַנישען „באָרד אָף דעפּיוטיס" (ועד הקהלות). אין דער סעסיע האָבען זיך בעטייליגט 140 דעלעגאַטען פון גאַנצען לאַנד. די ערעפענונגס-רעדע האָט געהאַלטען הרב דר. י. לאַנדוי און נאָכדעם האָט דער שטאָט-פּרעזידענט פון יאָהאַניסבורג, ה׳ פּאַלמער בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר. ה׳ פּאַלמער האָט געלויבט די יודישע בירגער פאַר זייערע פעהיגקייטען און אַרבייטסזאַמקייט. רעדענדיג וועגען דער טעטיגקייט פון דער אַנטיסעמיטישער ליגע, וואָס איז דערמאָנט געוואָרען אין בעריכט פון עקזעקוטיוו-קאָמיטעט פון „ועד הקהלות" האָט דער שטאָט-פּרעזידענט בעטאָנט, אַז אין די ראַמען פון דער ענגלישער אימפּעריע, איז נישטאָ קיין אָרט פאַר אַנטיסעמיטישע אָרגאַניזאַציעס און ער איז איבערצייגט, אַז די טעטיגקייט פון דער ליגע וועט זיין ערפאָלגלאָז. צום סוף האָט ה׳ פּאַלמער געוואונשען דער קאָנפערענץ ערפאָלג אין איהר טעטיגקייט.

צוזאמענפאהר פון די האנדעלס־קאמערן אין א״י

ירושלים, 28 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) אונטער׳ן פאָרזיץ פון קאָלאָנעל סיימ׳ס קומט איצט פאָר אַ צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעלס-קאַמערן אין ארץ-ישראל.

הרב מרגליות צוריקגעקומען קיין ניו־יארק פון ארץ־ישראל.

ניו-יאָרק. (י.ט.א) קיין ניו-יאָרק איז צוריקגעקומען נאָך אַ לענגערען בעזוך אין ארץ-ישראל איינער פון די עלטסטע אָרטאָדאָקסישע רבנים אין אַמעריקאַ, הרב י. מרגליות. אַ גרופּע בעקאַנטע אָרטאָדאָקסישע יודען האָט איינגעאָרדנעט אַ פייערליכען קבלת-פנים לכבוד דעם רב.

הרב מרגליות האָט אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט מיט דער לאַגע אין ארץ-ישראל. אַ שטאַרקען רושם האָבען אויף איהם געמאַכט די יודישע קאָלאָניעס און די ענטוויקלונג פון יודישען לעבען אין די שטעט פון ארץ ישראל.

בעקאנטער שול־טוער ד״ר אייזענשטאט

בעקומען א פעראָרדנונג תיכף צו פערלאזען דאס לאנד.

וואַרשאַ 28 (טעלעפאָניש) פרייטאָג ביינאַכט איז אין דער וואוינונג פון בעקאַנטען יודישען קולטור-טוער ד״ר ברוך אייזענשטאַדט געקומען אַ פּאָליציאַנט און איהם ערקלערט, אַז לויט אַ פעראָרדנונג פון דער מאַכט, ווערט ער אַרעסטירט.

ד״ר אייזענשטאַדט איז אַוועק מיט׳ן פּאָליציאַנט אין קאָמיסאַריאַט. דאָ האָט מען דעם אַרעסטירטען ערקלערט, אַז דער אַרעסט געשיהט אויף דער פעראָרדנונג פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט מיט׳ן צוועק איהם אַרויסצושיקען פון לאַנד.

די גאַנצע נאַכט האָט ד״ר אייזענשטאַדט פערבראַכט אין קאָמיסאַריאַט און אין דערפריה האָט מען איהם אָבגעפיהרט אין דער 4-טער עקספּאָזיטור פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט (פּראַגער עקספּאָזיטור), וואו איינער פון די רעפערענטען האָט איהם געמאָלדען, אַז ער מוז גלייך פערלאָזען פּוילען. דערביי האָט איהם דער רעפערענט דערלאַנגט אַ שריפטליכע מעלדונג, דאַטירט פון שבת, אַז צוליב דער זיכערקייט און אָרדנונג אין לאַנד, מוז ער ביז׳ן 29-טען ה. ח. פערלאָזען די גרעניצען פון לאַנד.

ד״ר אייזענשטאַדט האָט זיך בשום אופן נישט געקאָנט דערמאָהנען קיין „חטא", וואָס זאָל קאָנען ברענגען צו אַזאַ גירוש, עס האָט אָבער נאַרנישט געהאָלפען. דער בעאַמטער האָט ערקלערט, אַז ד״ר אייזענשטאַדט איז אַ נישט-בעוואוגשענער עלעמענט אין פּוילען און אויב ער וועט אַליין נישט אָבפאָהרען, וועט מען איהם מיט׳ן עטאַפּ אָבשטעלען צו דער גרעניץ, אַזוי ווי סיי דער סטאַראָסטע פון דער 4-טער עקספּאָזיטור, סיי זיין פערטרעטער זענען איצט גראָד אויף אורלויב האָט ד״ר אייזענשטאַדט צוגעזאָגט ביים רעפערענט די מעלדונג און בעשלאָסען אַנהויבען אינטערווענירען ביי דער העכערער מאַכט.

דערווייל איז דער טאָג אַריבער מיט נאַרנישט, ווייל שבת זענען די אַמטען עפענט נור ביז 2 בייטאָג, און ביז דער דאָזיגער צייט האָט זיך ד״ר אייזענשטאַדט געפונען אין דער עקספּאָזיטור.

מען דאַרף דערביי בעמערקן, אַז די דירה פון ד״ר אייזענשטאַדט איז גלייך נאָכ׳ן אַרעסטירען איהם פערחתמעט געוואָרען.

די פּלוצלינגע פעראָרדנונג פון דער מאַכט אַרויסצושיקען דעם ד״ר אייזענשטאַדט פון פּוילען, האָט אין די יודישע געזעלשאַפטליכע קרייזען געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק.

ד״ר אייזענשטאַדט איז געקומען קיין וואַרשאַ מיט 7 יאָהר צוריק און כאָטש ער שטעהט אידעאיש נאָהענט צו די „פּועלי ציון", האָט ער זיך דאָך אינגאַנצען מיט קיין פּאָליטיק נישט פאַרנומען, אָפּגעבענדיג זיין גאַנצע צייט און ענערגיע דעם יודישען שול וועזען. ער האָט אָרגאַניזירט פאָלקס-שולען, אַרבייטער-קורסען א.ד.גל.

אין משך פון דער גאַנצער צייט פון זיין ווײַלען אין פּוילען, איז ער קיין מאָל נישט אַרעסטירט געווען און האָט אויף זיך ממילא קיין שום פּראָצעס נישט. צוזאַמען מיט זיין פרוי און קינד, האָט ער געוואוינט אין וואַרשאַ אויפ׳ן סמך פון א „קאַרטע פּאַביטו". מיט א יאָהר צוריק האָט מען איהם די „קאַרטע-פּאַביטו" אָפּגענומען און איהם פערליכטעט נישט צו פערלאָזען וואַרשאַ אָהן אַן ערלויבעניש פון דער מאַכט.

דער ענין איז בעוואָרען דעם ד״ר אייזענשטאַט אויפפאַלענד און כאָטש די מאַכט האָט מעהר נישט אַצאָגריהרט, האָט ער אַליין אָנגעהויבען מאַהנען מען זאָל איהם אַרויסגעבען זיין וואוין דאָקומענט. דערווייל האָט ער פיל מאָל בעקומען פון דער מאַכט ערלויבענישען אַרומצופאָהרען איבער דער פּראָווינץ און האַלטען פאָרלעזונגען אויף קולטור-טעמען. ער האָט אויך נישט לאַנג בעקומען אַן אָפיציעלע בעשטעטיגונג אַלס לעהרער פון פּריוואַט-שולען.

וואָס עס איז פּלוצלינג געשעהן — איז משום נישט פערשטענדליך. ד״ר אייזענשטאַדט האָט בעקומען אַ טערמין פון 40 שעה צו פערלאָזען פּוילען. מען האָט איהם נישט געגעבען קיין צייט צו ליקווידירען זיינע געשעפטען, און אַפילו זיך צו געזעגענען מיט זיין פאַמיליע און פריינד...

ארטאדאקסישע 7־קלאסיגע

טעכטער־שולע „בית־יעקב" טעכטער־שולע

607

24 צעגעלניאנא 24

אכטונג, „בית־יעקב"־שילערינס!

דאָנערשטאָג, דעם 1-טען ווערזשעשן, 9 אַ זייגער פריה מוזט איהר אַלע קומען אין דער שולע. גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז אין אַלע קלאַסען (אויסער אין׳ם VI קלאַס) ווערען היי נייע שילערינס נישט אנגענומען.

אַלע עלטערן פון די קינדער דאַרפען זיך מעלדען אין קאַנצעלאַריע פון דער שולע ביז דעם 1-טען ווערזשעשן. די לייטונג.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט.

זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלנ.19)

טעלעפאָן 19-94.

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 9—10 פריה און פון 5—8 אָוו. פרויען פון 5—6 ספּעציעלער־וואַרטע־זאַל.

603

הזכרה.

מאָרגען, דינסטאָג ב׳ שופטים, ב׳ אלול פּינקטליך 11 אַ זייגער פריה, צו דער ערשטער יאָהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען פערוואַלטונגס-מיטגליד

נ״ע יצחק יעקב נוימארק

קומט פאָר אין דער שוהל פון „לינת החולים" פּאַלודניאָווע 19, אַ הזכרה, צו וועלכער אַלע מתפללים, קרובים, פריינד און בעקאַנטע ווערען געבעטען צאַהלרייך צו קומען.

די פערוואלטונג פון „לינת החולים".

606

אכטונג ה׳ה פריזיערס!

מיין פּערפומעריע-געשעפט איז פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע העלנישע און בלומען-וואַסערן צום פּרייז פון 4 זל. קילאָ, וועזשעטאַל 3 זל., פיקסין-7.80, ווי אויך אַלערליי פריזיער-צובעהערן צו קאָנקורענץ-פּרייזען

מיט אַכטונג J. Drukier

11 ZAWADZKA 11

קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

זינגער

(מענער און קנאַבען) מיט גוטע שטימען אויף אַ יעהרליכען פּאָסטען קענען זיך מעלדען אין קאַנצעלאַריע פון דער חילקער שוהל (זאַכאַדניאַ 56) פון 4.30 ביז 7 אָוועגד צום דיריגענט ה׳ צעסוואַן.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בייליד אונזער געעהרטען פערוואַלטונגס-מיטגליד ה׳ משה פעלטא, צוליב דעם טויט פון זיין מוטער

נ. ע.ביילה לאה

המקום ינחם אותך בתוך שאר אבילי ציון וירושלים!

די פערוואלטונג פון „גמילות חסדים" אין שניבלערס ראיאָן

604

לאָדז. 29. אויגוסט 1927.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 29. אויגוסט 1927.

עס ווערט

פון טויט לעבעדיג

די וויכטיגסטע שטיק ציוניסטישע נייעס זינט דער באַלפור-דעקלאַראַציע איז אָנגעקומען לעצטענס ווען ס'איז באַקאַנט געוואָרען, אַז אַ גרויסע יודישע פירמע אונטער דער פיהרערשאַפט פון אַ בעריהמטען יודישען מלוכה מאַן און פינאַנסיסט, האָט געקראָגען די קאָנצעסיע אויף אויסנוצען די ריזיגע מינעראַל-אוצרות, וואָס ליגען בעהאַלטען אין ים המלח.

די פרעסע-בעריכטען גיבען אָן דעם ווערט פון די מינעראַלען פון ים-המלח אין די הונדערטער ביליאָנען און ס'קאָן לייכט מעגליך זיין, אַז די נייע איינגענטימער פון דער קאָנצעסיע שטעהט אָהן ווי מען מאַכט שוין דעם חשבון, אָנצוזאַמלען אַ פערמעגען וואָס זאָל איבערשטייגען די עשירות פון ראָקפעלערן און פאָרד'ן צוזאַמענגענומען, איז אויך נישט קיין גוזמא. אויב יודען קאָנען רייך ווערען נישט מאַכענדיג קיינעם אָרימער, איז שווער איינצוזעהען, ווער און וואָס ס'קאָן עפּעס האָבען דאַגעגען.

וואָס ס'גיט אָבער אַן'אומפערגלייכליכען ווערט דער גאַנצער אונטערנעהמונג איז דער פאַקט, וואָס די אוצרות וועלען אַרויסגענומען ווערען נישט נאָר פון יודען, נאָר אויך פון'ם יודישען לאַנד. מ'קאָן נישט אַרויסשלעפּען רייכטימער פון דער ערד, און נישט איבערלאָזען אַמוועניגסטענס אַ טייל פון דער עשירות אין פ'ן אָרט וואו די אוצרות האָבען זיך געפונען, און די אויסנוצונג פון די מינעראַל-אוצרות פון ים המלח, קאָן מען אָננעהמען, וועט נישט זיין קיין אויסנאַהם פון דעם דאָזיגען אַלגעמיינעם עקאָנאָמ'שען כלל, און אויב פאַר יעדען לאַנד איז די אויסנוצונג פון נאַטירליכע רייכטימער אויפ'ן גרויסען מאַסשטאַב אַ געוואַלדיגע ברכה, איז זי פאַר ארץ-ישראל אַן'אמת'ע רעטונג. ארץ-ישראל, וואו די אַרבייטס מעגליכקייטען זענען ביז איצט געווען זעהר און זעהר באַשרענקטע, קאָן ממש געראַטעוועט ווערען דורך די פערעצפעקטיוון, וואָס עפענען זיך איצט פאַר מאַסען-באַשעפטיגונג.

וואָס ס'האָט ביז איצט געפעהלט אין ארץ-ישראל, איז געווען די געלעגענהייט פאַר אַ דויערנדיגער פּראָדוקטיווער אַרבייט. די דאָזיגע געלעגענהייט קומט איצט מיט דער פאָדערונג אויף אַרבייטס קרעפטען, וואָס זאָלען העלפען אַרויסציהען פון דער ערד די לאַנג-אָנגעזאַמעלטע און כמעט אומאויסשעפּליכע נאַטירליכע רייכטימער.

וואָס מען זאָל שפּעטער נישט טון מיט די דאָזיגע רייכטימער, וועלכע אינדוסטריע און וועלכען לאַנד זיי זאָלען שפּעטער נישט שטאַרקער און רייכער מאַכען. דער אַרויסציהונגס-פּראָצעס, וואָס מוז פאָרקומען אין ארץ-ישראל גופא וועט זיין געניג אוועקצושטעלען ארץ-ישראל אויף אַ געזונדטען עקאָנאָמישען באָזיס.

און זאָל נאָר דער דאָזיגער אַרויסציהונגס-פּראָצעס זיך אָנהויבען אויף אַן'אמת, וועט שוין דער אָרטיגער קריזיס פערשווינדען ווי ס'פערשווינדט דער נעפּעל ווען די זון באַווייזט זיך.

פשוט: אַ ניי לעבען וואָס אויפשטעהען אויף די ברעגעס פונ'ם טויטען ים.

נ. י. ט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 87-51

שפּרעכשטונדען: פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7 נעמט אויך אָן אין לאָגיעווניצע וליפּאָווער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 2—5

די פעלקער-ליגע מוז זיין געדולדיג.

דער האַנדעלס-אָפּמאַך צווישען דייטשלאַנד און פראַנקרייך. — אַ שדוך צווישען די דיקטאַטאָרען פון פּאָרטוגאַל און שפּאַניען.

די לעצטע וואָך איז רייך געווען מיט פיל פּאָליטישע געשעהענישען, וועלכע האָבען דירעקט אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען פאָרום אַ קאָלאָסאַלען אינטערעס אויפגערודערט. פילוויי די אייראָפּעאישע מיינונג און געבראַכט צו העפטיגע דעבאַטען איבער די פּראָבלעמען, וועלכע זענען אָנגעשטאַנען אין שייכות מיט די אויבענדערמאָנטע געשעהענישען.

אַ גרויסע אויפרודערונג האָט, ווי בעוואוסט, אַרויסגערופען די דיסקוסיע וועגען דער פעלקער-ליגע און איהר אויטאָריטעט, וועלכע האָט זיך געוויזן קלאָר אין דער גאַנצער אייראָפּעאישער פּרעסע. ס'האָבען זיך, נעמליך, אַרומגעוויזען די פּאָליטיקער-אידעאַליסטען, וועלכע האָבען געטרוימט וועגען אַ פעלקער-ליגע, וואָס זאָל מיט זיך ווירקליך פאָרשטעלען דעם ריינעם געוויסען פון אייראָפּע, דאָס אויבערסטע שטרעבען צו שלום און אַלמענשליכער סאָלידאַריטעט, אַז די האָפנונגען, וועלכע זיי האָבען געלייגט אויף איהר, זענען פאַלשע, און הינטער די קוליסען פון פעלקער-ליגע שפּילען זיך אויך אָפּ די אַלטע דיפּלאָמאַטישע סצענעס און געהיימע אונטערהאַנדלונגען, און אָפּמאַכען בסוד-סודות...

ס'האָבען זיך אַ שאָט געגעבען דעקלאַראַציעס און אָפּיציעלע מעלדונגען, אָבער די אייראָפּעאישע מיינונג האָט דאָך פאָרט נישט געקענט זיך בערוהיגען, הערענדיג די קלאָהרע דיבורים פון לאָנדאָנער אָפּיציאָז „טיימס", וועלכער האָט אויפגעדעקט די קאָרטען: „ס'קען זיין — ס'וועט ווען עס איז אָנקומען דער טאָג, ווען דער מאָראַלישער פּרעסטיזש פון ליגע וועט זיין אַזוי הויך, אַז קיין פאָלק וועט איהם נישט גרינגשעצען ביז יענער צייט אָבער מוז זי זיין געדולדיג, איינגעהאַלטען און פּשרות'דיג".

*

אַ פּאָליטישע סענסאַציע איז געווען אויך דער האַנדעלס-טראַקטאַט, וועלכער איז געשלאָסען געוואָרען צווישען דייטשלאַנד און פראַנקרייך, נאָך אַ משך פון 3 יאָהר אינטערהאַנדלונגען. עס איז אַ געשעהעניש פון אַ ווייטגעהענדער בעדייטונג פאַר דער עקאָנאָמישער אַנטוויקלונג פון ביידע מלוכות און פאַר'ן שלום צווישען זיי, ממילא אויך פאַר'ן אַל-אייראָפּעאישען שלום.

אַלס פועל-יוצא פון דעם טראַקטאַט וועט געווינען די פראַנצויזישע אַגריקולטור און די אינדוסטריע פון ליווענט, זיידענס, קאָנפעקציאָן, שוכוואַרג, מעטאַלורגיע, זייף און פּאַרפום אויסאַרבייטונגען, וועלכע וועלען גענוסען פון דער רעדוקציע אָדער פון דער קאָנסאָלידאַציע פון דייטשען טאַריף. דאַגעגען וועט אין פראַנקרייך פאַוואָריזירט ווערען די גרויסע דייטשע אינדוסטריע פון כעמישע אַרטיקלען, מעכאַניק, עלעקטריציטעט, פּאַפּיר און פּאָרצעלאַי, קופּער וכדומה.

און וואָס באַטייט דער ווערט פון דעם דאָזיגען טראַקטאַט? — ראשית שטעלט ער מיט זיך פאָר אַ סוף צו דער טאַריף-מלחמה צווישען דייטשלאַנד און פראַנקרייך. פון דער צווייטער זייט עפענט ער אַ וועג פאַר ווייטערע אונטערהאַנדלונגען אויף ברייטערע געביטען צווישען די צוויי אַזוי פערביסענע שונאים.

גלייכצייטיג ווערען איצט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען צווישען די דיקטאַטאָרען פון פּאָרטוגאַל און שפּאַניען. צי האַנדעלט זיך דאָ נאָר וועגען עקאָנאָמישע פערטראַקטאַציעס אָדער אויך וועגען אַ פּאָליטישען אָפּמאַך? גיכער פון אַלץ דאַרף מען אָננעהמען די צווייטע השערה.

*

די פּאָרטוגעזישע דיקטאַטור האָט נישט לאַנג אָפּגעהאַלטען אַ נצחון, דערשטיקענדיג אין לאַנד דעם לעצטען אויפשטאַנד און אַרויסשיקענדיג דעם אָנפיהרער פון דער רעוואָלוציע אין די אַפריקאַנישע קאָלאָניעס.

אָבער די סיטואַציע שיינט צו זיין דאָרט נישט בעזונדערס זיכער, ווייל אין אַ ליאַדע מאָמענט קען דאָרט אויסברעכען פון ס'ניי אַן'איבערקעהרעניש מצד דער מיליטער. די אינערליכע געשיכטע פון פּאָרטוגאַל שטעלט מיט זיך פאָר שוין לאַנג אַ קייט פון אויפשטאַנדען, וועלכע חזר'ן זיך איבער מיט אַ געוויסער סיסטעמאַטישקייט. קאַרמאָנאַ, דער פּאָרטוגעזישער גענעראַל-דיקטאַטאָר, ווייס דאָס אויסגעצייכענט, און זייענדיג בעגייסטערט מיט די מעטאָדען פון פּרימאָ-דע-ריווערא'ן, דעם דיקטאַטאָר פון שפּאַניען, זוכט ער גאַנץ נאַטירליך אַ פערבאַנד מיט איהם. פּרימאָ-דע-ריוועראַ אַליין איז זעהר צופרידען מיט אַזאַ שידוך, וועלכער דאַרף פערשטאַרקען זיין מאַכט אין שפּאַניען, און די ביידע פּויסטען וועלען שוין זיין להבא פעראייניגט.

איז טל ומטר-לאַנד

גרויזאַמע רציחות און בלוטיגע רויבערייען אין ליטע.

(אַ בריף פון קאָוונע).

אונטער דער הערשאַפט פון דער היינטיגער פאַשיסטישער רעגירונג אין ליטע איז אַ גרויסע גערעטעניש אויף באַנדיטישע אָנפאַלען, רויבערייען און בלוטיגע רציחות.

אויף די וועגען, אין די געדיכטע ליטווישע וועלדער, אין די דערפער, אין די שטעטלעך, און אפילו אין די גרויסע שטעט איז מען נישט זיכער מיט'ן לעבען, נישט בלילה און נישט בייטאָג.

איך וויל דאָ ברענגען בלויז איינינע, מעהר כאַראַקטעריסטישע פאַלען.

אין נאַכט איז דער שענקער בורנים פון דעם שטעטעל פּאָשוועל געפאָהרען אין פּאָנעוויעזש נאָך בראָנפען. ער האָט מיט זיך געהאַט איבער דריי טויזענד ליט (הנכבר דריי הונדערט דאָלאַר) און אַ גאָלדענעם זייגער. אַחוץ דעם שענקער איז אין פוהר געווען דער קריסטליכער פוהרמאַן לאַנאַס סאַווישאַס.

אויפ'ן מיט'ן וועג זענען צוויי יונגע פויערים זיי באַפאַלען און דערשאָסען. די איבערראַשונג פון איינעם פון די מערדער איז געווען בעזונדערס גרויס, ווייל ווען ער איז צוגעגאַנגען נעהמען צו זייערע קרבנות, האָט ער דערקענט אין דעם ערמאָרדעטען פוהרמאַן לאַנאַס סאַווישאַס זיין אייגענעם ברודער. פון דערשטוינונג האָט עס איהם נישט געשטערט אויסצוזוכען ביי די דערשאָסענע אַלע קעשענעס און זיי ביידע צו בערויבען. די פערברעכער זענען ערשט נישט לאַנג געכאַפּט געוואָרען...

ווייטער:

אין טאַלאַנט האָט געוואוינט אַ פערמעגליכער יוד כאַצע אַראָנאָוויטש. זיין פּרנסה איז געווען בעל עגלה'ריי. ער האָט געהאַט צוויי פוהרען, אין וועלכע ער פלעגט נעהמען פּאַסאַזשירען אָפּצופיהרען צום באַהן, וואָס געפינט זיך ווייט פון שטעטעל. ער אַליין פלעגט שוין אָבער די לעצטע צייט מיט די פוהרען נישט פאָהרען; ער האָט איצט געהאַט צוויי יונגע און געזונטע איידימס, אויף וועלכע ער פלעגט זיך קענען פערלאָזען פונקט ווי אויף זיך אַליין. ער פלעגט זיי נאָך בעגלייטען איבער'ן הילצערנעם בריק אויפ'ן טייכעל, וואָס אונטער'ן שטעטעל, ווייל די בריק איז אַ הילצערנע, אַ צובראָכענע, און קוים וואָס זי האַלט זיך, דאַרף מען גוט אויפפּאַסען, אַז די „יונגען" זאָלען זיך דאָ נישט באַלעוואַן און נישט שטאַרק פונאַנדערלאָזען די פערד.

האָט ער מיט אַ מאָל וואָכען צוריק, אין אַ פינסטערער נאַכט, ווי אַלעמאָל אַרויסבעגלייט זיינע ביידע פוהרען מיט פּאַסאַזשירען ביז צו דער הילצערנער בריק — אָבער ער איז שוין צוריק מעהר נישט געקומען. זיין פאַמיליע האָט אויף איהם לאַנג געוואַרט. נאָר אַז זיי האָבען געזעהן, אַז ער איז נישטאָ, האָבען זיי געמיינט, אַז ער האָט זיך איהם אין דער לעצטער מינוט פערוואָלט דאָס מאָל זיך דורכפאָהרען אויף זיינע פערד צוזאַמען מיט די צוויי איידעמס...

דעם צווייטען טאָג זענען די פוהרען שוין געקומען צוריק — און כאַצע אַראָנאָוויטש איז מיט זיי נישט געווען.

ביי דער פאַמיליע האָט זיך אָנגעהויבען אַ יללה; אויך דאָס גאַנצע שטעטעל איז אויפגערודערט געוואָרען. מען האָט איהם אומעטום געזוכט. ערשט אין פינף טעג אַרום האָט אַ גויאישקער פישער איהם אַרויסגעשלעפּט פון וואַסער אַן'ערמאָרדעטען...

נאָך ריהרענדער און טראַגישער איז דער דאָפּעלטער מאָרד, וועלכער איז פאָרגעקומען אין לידוויגאָווע, אַ קליין שטעטעל נישט ווייט פון קאָוונע. דאָ האָט פון יאָהרען לאַנג געלעבט די יודישע אַלמנה בתיה שאַפּיראָ מיט איהר 13 יעהריגען יונגעל און איהר אַלטע מוטער ליבע העניע וויזבערג. זיי האָבען זיך דערנעהרט פון זייער קליינעם שפּייז קרעמעל, וואָס זיי האָבען געהאַט איינגעאָרדנעט מיט זייער קליינער דירה'לע.

אין אַ פרייטאָג אין דער פריה, אַ זייגער אַכט, ווען יודישע בעל הבית'טעס אייַלען זיך אויסצוקויפען און איינצוקויפען, וואָס זיי דאַרפען אויף שבת, איז דאָס שטעטעל פערוואונדערט געווען צו זעהן, אַז בתיה שאַפּיראָ'ס קרעמעל איז נאָך צוגעמאַכט, און די צוויי פענסטערלעך פון איהר קליינער וואוינונג זענען נאָך צוגעדעקט מיט לאָדענס.

האָבען נאָהענטע שכנים און שכנ'טעס געפּרובט קלאַפּען אין טיר, עס האָט אָבער קיינער נישט געענטפערט. איז די זאַך שוין געוואָרען פערדעכטיג. עס איז געוואָרען אַ גרויסער גערודער אַרום. אויך דער איינציגער פּאָליציאַנט פון שטעטעל איז באַלד געקומען צו לויפען. מען האָט געמוזט אויפרייסען די טיר; און אַז מען איז אַריינגעגאַנגען אינעווייניג, האָט מען דערזעהן אַ שרעקליך בילד:

די צוויי פרויען, די אַלטע זיבעציג יאָהריגע מוטער און איהר טאָכטער, ליגען אויסגעצויגען אויף דער ערד דערוואָרגען, איינע לעבען דער אַנדערער, אָנגעטאָן אין זייערע קליידער, זייערע קערפּער זענען שטאַרק צובלוטיגט און צושעדיגט. אויפ'ן טיש שטעהען נאָך די טעלערס און די שיסעל פון דער נעכטיגער „וועטשערע" און אויך צוויי גלעזער מיט אויסגעטרונקענעם טיי. דאָס בעווייזט, אַז דאָס פערברעכען איז פאָרגעקומען נאָך נאַכטמאָהל אָוונד בשעת'ן עסען. די וואוינונג און דאָס קרעמעל, וועלכע זענען ווי געוועהנליך, צוזאַמען אונטער איין דאַך, זעהען אויס ווי נאָך אַ פּאָגראָם. די סחורות זענען פונאַנדערגעוואָרפען, און די אָרימע זאַכען פון אַלמער און פון דעם קאַמער זענען פונאַנדערגעשליידערט. דאָס 13 יעהריגע יונגעל, בתיה'ס זוהן, ווי מען האָט בעוואוסט ביי די שכנים, איז גראַד מ'ט אַ טאָג פריהער אוועקגעפאָהרען צו אַ פעטער נישט ווייט פון לידוויגאָווע, און איז דורכ'ן ניצול געוואָרען פון אַ זיכערען טויט.

אַרום האַלבען טאָג איז דאָס בר-מצוה-יונגעל, נאָך נישט וויסענדיג פון דעם אומגליק, צוריקגעקומען אַהיים אויף שבת. און מען קאָן זיך פאָרשטעלען די ערשיטערונג פון דעם קינד, ווען ער האָט דערזעהן מיט זיינע דערשראָקענע קינדערישע אויגען די בלוטיגע טראַגעדיע.

דערווייל איז שוין דאָ געוואָרען אַרויסגעקומען און קאָוונע די קרימינאַלע פּאָליציי — אַ פולע שטוב, ביי דעם יאָמערדיגען יונגעל האָט מען קוים אַרויסבעקומען, אַז מיט אַ מאָנאַט פריהער האָט זיין ערמאָרדעטע מוטער פערקויפט אַ שטיקעל ערד מיט אַ הייזקע און מיט אַ גאָרטען, וואָס עס איז איהר געפאַלען בירושה פון איהר מאַן. זי האָט דערפאַר בעקומען אַ סומע פון דריי טויזענד ליט (דריי הונדערט דאָלאַר), דער דאָפּעל מאָרד פון די צוויי יודישע פרויען האָט אויפגערעגט די גאַנצע אומגעגענט. די בעפעלקערונג גופא האָט זיך אָנגענומען אויפצוזוכען די שפּורען פון די פערברעכער, און ענדליך האָט מען זיי פאַקט געפונען. דאָס זענען געווען קריסטען, די ברידער גאַלבורדאַס פון אַ נאָהענטען דאָרף.

און נאָך אַ שרעקליכע געשיכטע:

אויף גראָדנער גאַס אין קאָוונע לעבען דעם ליטווישען סיים ענטקעגען דעם ליטווישען מלוכה-פּרעזידיום, וואו עס איז, אגב, אויך דער יודישער האַנדעלס-צענטער, מיט דער „נייער קלויז" און שניידערשען בית-המדרש, — איז פון דעם הויז אַכט אַ זייגער אין אָוונט אַרויסגעלאָפען אַ יונגע, רייך געקליידעטע פרויענצימער מיט אַ ווילדען געשריי: „ראַטעוועט"! עס זענען באַלד זיך אָנגעלאָפען פיל מענשען; אויך די פּאָליציי איז געקומען, און מען האָט זיך דערוואוסט פאָלגענדע שוידערליכע געשיכטע:

אין דעם דערמאָנטען הויז וואוינט אַ רייכער יודישער האָלץ-הענדלער איינזענבערג: האָבען זיך אַכט אַ זייגער אין אָוונט אַריינגעריסען צוויי בעוואָפענטע חבריא לייט: איינער אַן'אָפיצער און דער צווייטער אַ מיליטער-באַמטער. אין שטוב איז דאַן געווען בלויז די פרוי איינזענבערג און איהרע דריי קליינע קינדערלעך. דער אָפיציר האָט זיך אַ שליידער געטאָן אויף דער פרוי און איהר געוואָלט שענדען פאַר די קינדער אין די אויגען. דער באַמטער האָט

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-82

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, וועגערישע און מאַנער-שלעכט קראַנקהייטען.

פּיט פּאַלוגגקוואַרץ-לאַמפּען (נאַר-אויפטפּעל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

נייער פֿאלקסבלאט
29 אויגוסט 1927.

דאס לאדזער לעבען

נייער פֿאלקסבלאט
29 אויגוסט 1927.

29
מאנטאג
א
אלול תרפ"ז

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.28
זון-אונטערגאנג 6.49
לענג פון טאג 13, 12

קיין שטרייק אין דער גאזאנסטאלט נישט זיין.

(:) היינט האט געזאלט אויסברעכן א שטרייק אין דער גאזאווניע.

צוליב דעם, וואס דער מאגיסטראט האט באשטעטיגט פאר די גאזאווניע-ארבייטער א הוספה פון 15 פראצענט, איז די שטרייק-געפאר אויסגעמיטן געווארן.

קאנגער סוחרים אין לאדז

(ט) עהערנעכטן איז געקומען קיין לאדז א סוחרים-דעלעגאציע פון דער קאונער האנדעלס-קאמער, כדי זיך צו באקענען מיט די פרייזן פון סחורות אויפ'ן לאדזשער מארק.

די דערמאנטע סוחרים אינטערעסירן זיך נאר מיט בוימוואל-סחורות.

צו הויכע פרייזן

האבן צו באצאהלן די אינהאבער פון ווין-געשעפטן.

(–) א דעלעגאציע פון אינהאבער פון בראנפן- און ווייַן-געשעפטן איז געווען ביים לייטער פון פינאנץ-קאמער וועגן די צו הויכע שטייערן, וואס ווערן ארויפגעלעגט אויף די דערמאנטע סוחרים.

דער לייטער פון פינאנץ-קאמער האט צוגעזאגט צו באטראכטן דעם ענין און געבעטן אנ'שיקן די פראטאקאלן-סירטע.

צוואנציגער'ס

האט חערן צוריקגעצויגן.

(–) די „באנק-פאלסקי" טראגט צו ארויסצוציהען פון אומלויף די 20-זלאטע-באנקנאטן מיט'ן דאטום פון 28. לוטי 1919 און 15. ליפעץ 1924; ווייטער די 10-זלאטע-באנקנאטן מיט'ן דאטום פון 28. לוטי 1919 און 15. ליפעץ 1924.

די באנקנאטן וועלן זיין גילטיג ביז'ן 29. פעברואר 1928. דערנאך וועט מען זיי קענען אויסטוישן ביז'ן 31 יאנואר 1929.

די קרבנות

פון 1905, 1906.

(ב) היינטיגן דינסטאג פארט ארויס קיין אלעקסאנדער א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע וועט אונטערנעמען שריט, אז מ'זאל אויסגראבן און ברענגען קיין לאדז די קערפערס פון די מארטירער, וועלכע זענען בעגראבן אין אלעקסאנדער אין יאהר 1906, נאכ'ן קאמף מיט די קאזאקן.

די טויטע קערפערס וועלן בעגראבן ווערן אין קאנסטאנטינער וואלד נעבען די געפאלענע העלדן פון יאהר 1905.

אשווינדלער

חיוטירט שולען.

(–) אין די לעצטע טעג האט זיך אין אין א רייהע שטעטלעך פון דער לאדזער ווידיעוואדזטווא בעוויזן א פארשוין, וועלכער האט זיך פארגעשטעלט אלס ווידזשעטאר פון שולען. און אומעטום דורכגעפיהרט אינספעקציעס אין די שולען, נעהמענדיג דערביי געלד און... מתנות.

די פאליציי איז שוין געפאלען אויף די שפורן פון דעם פארשוין.

די הכנות צו די שטאט-ראט-וואהלען.

ביי „פועלי אגודת ישראל".

די רעליגיעזע ארבייטער-פארטיי „פועלי אגודת ישראל" האט אפגעהאלטן איניגע זיצונגען אין צוזאמענהאנג מיט די פארשטעהענדע שטאדט-ראט-וואהלען אין לאדז, ס'איז בעשלאסן געווארן אנצופיהרן מיט א ברייטע וואהל-אגיטאציע צום גייסט שטאדט-ראט.

כדי אנצופיהרן מיט דער וואהל-אקציע איז געוועהלט געווארן א וואהל-קאמיטעט.

א קאנפערענץ פון פראפעסיאנעלע פעראיינען וועגן די וואהלען.

אונטערן פארזיץ פון דאקטאר ערצל-מאן איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די פערוואלטונגען פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען: מעטאל, פליישער, טראנספארט, כעמישע, צוקערוואַרג, הויז-ווירטשאפט און קעלנער און די בארנאכאוו פראקציעס פון בעקליידונג, טעקסטיל, לעדער, האנדל, אנגעשטעלטע, קולטור אמט און יוגנט-אמט.

עס זענען אנגענומען געווארן א רייה בעשלוסן בנוגע די וואהלען צום שטאדט-ראט.

רעסטאראנט-סוחרים.

דער סוחרים-פעראיין פון רעסטאראנטן, האט ארויסגעלאזט אנ'אויפרוף צו זיינע מיטגלידער וועגן די וואהלען. ס'איז אויסגעשטעלט געווארן א וואהל-קאמיטעט, וועלכער האט שוין אנגעהויבן זיין טעטיגקייט.

די דייטשן.

די דייטשע בירגערליכע האבן זיך געווענדעט צו דער דייטשער ארבייטער-פארטיי וועגן געהן געמיינזאם צו די וואהלען. די דייטשע ארבייטער-פארטיי האט דעם פארשלאג אפגעווארפן און בעשלאסן געהן צו די וואהלען זעלבסט-שטענדיג.

פ. פ. ס.

(:) נעכטן איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען א קאנפערענץ פון די פ.פ.ס. וועגן די וואהלען צום שטאט-ראט, צו דער פערזאמלונג זענען צוגעלאזט געווארן נאר פארטיי-מיטגלידער מיט לעגיטימאציעס.

א יודישע פרוי אונטער די רעדער פון טראמוואי

די אומגליקליכע איז געבליבן אהן א פוס.

די דורכגעהער פון פיעטריקאווער גאס וועגן נעכטן 4 א זייגער נאכ-מיטאג געווען עדות פון פאלגענדע שרעקליכע פאסירונג, א יודישע פרוי אין די מיטלע יאהרן איז ארונטער-געפאלן אונטער די רעדער פון א טראמוואי, וועלכער האט דער פרוי אפגעשניטן א פוס. די פרטים פון דעם פאַל זענען פאלגענדע:

די 55 יעהריגע רחל ווישמבעלינסקי איז צוזאמען מיט א קינד ביי דער האנד אויף עק פיעטריקאווער און ציגעל-גאס אריבערגעגאנגען פון טראמוואי און געוואלט אריבערגעהן אויפ'ן טראטואר, פלוצלינג איז פון דער נייעם פון זעקס טאטשקעס אנגעקומען אנ'אויטא. די פרוי האט נישט זעהענדיג וואס צו טון און צוזאמען מיט'ן קינד געלאפן צוריק צום טראמוואי, דער טראמוואי האט שוין דערווייל געפיהרט און די אומגליקליכע איז ארונטערגעפאלן אונטער'ן טראמוואי. די רעדער זענען אריבער איבער'ן רעכטן פוס פון דער אומגליקליכער און אפגעשניטן דעם אונטערשטן טייל. דאס קינד איז דורך א גליקליכן צופאל ניצול געווארן און איז געבליבן ליגן אויף דערערד נעבן טראמוואי.

דעם קרבן האט מען אריינגענומען אין הויז אויף פיעטריקאווער 29 און מ'האט אנטעלעפאנירט נאך פאגאטאוויע, ס'איז אבער אוועק אנ'ערך 15 מינוט און די פאגאטאוויע איז נישט געקומען. צו דער אומגליקליכער איז דעריבער ארויפגעקומען ד"ר טערלים, וועלכער וואוינט אין דעמזעלבן הויף. ד"ר טערליס האט דער אומגליקליכער אפגעלעגט דעם ערשטן באנדאזש און ערשט דאן איז אנגעקומען די פאגאטאוויע. די פערוואונדעטע איז אפגעפיהרט געווארן אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל און ד"ר פערליס האט בעשלאסן תיכף דורכצופיהרן אנ'אמפוטאציע.

— —

אונטערשטיצונגען פאר פאמיליעס פון רעזערוויסטן

וועלכע ווערן גערופען אויף מיליטערישע איבונגען.

(–) די מיליטער-פאליציי-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט געגעבן פאלגענדע ערקלערונגען וועגן דעם רעכט פאר די פאמיליעס פון די רעזערוויסטן, וואס זענען גענומען געווארן אויף מיליטערישע איבונגען, צו בעקומען אונטערשטיצונגען.

אונטערשטיצונגען קענען בעקומען: א פרוי, קינדער און קינדער פון רעזערוויסטן אויב ער האט זיי אויסגעהאלטן. די אונטערשטיצונג ווערט געגעבן פון דעם טאג ווען דער רעזערוויסט געהט אוועק אין מיליטער ביז דעם טאג, ווען ער קומט צוריק.

די טעגליכע נארמע פון אונטערשטיצונגען פאר פערהייראטע און אונפערהייראטע ווערט בעזונדער בעשטימט דער מיניסטער-ראט.

פאר שטענדיגע ארבייטער און אנגעשטעלטע ווערן געדעכנט וועלכע האבן אנ'ארבייטס אפמאך לכל-הפחות אויף 3 חדשים.

מעלדונגען וועגן בעקומען אונטערשטיצונגען דארפן אנגעגעבן ווערן אין דער גמינע, און וועלכער ס'וואוינען די שטיצע נעהמער.

די פערזאנען, וועלכע וועלן אנגעבן פאלשע איינצעלהייטן, כדי ארויסצובעקומען די אונטערשטיצונגען וועלן צוגעצויגן ווערן צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

נאך בלאנקעטן אויף דיעזע דארף מען זיך ווענדן אין מאגיסטראט, (מיליטער-אפטיילונג) פלאץ-וואלנאשטשי.

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער געז. „אינטערנאט פאר יודישע קינדער און ארימע אין העלענובעק".

איינ'ם לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז, ציגעל-גאס 4 אונטער'ן פארזיץ פון ה' ד"ר לאנגלעבן איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „אינטערנאט פאר יודישע קינדער און ארימע אין העלענובעק".

נאכדעם ווי די פערזאמלטע בעעהרן מיט אויפשטעהן דעם אנדענקען פון פערשטארבענעם פערוואלטונגס מיטגליד ה' לעאן ליוושיץ, ווערט פארגעלעזן דער פראטאקאל פון דער פאר-איעהריגער גענעראל פערזאמלונג, ווי אויך דער פראטאקאל פון דער רעוויזיע קאמיסיע. וואס בעשטעטיגט, אז די ביכער און דער קאסע בעריכט פון דער אפטרעטנדער פערוואלטונג זענען געפיהרט געווארן אין פולשטענדיגער ארדנונג די פראטאקאלן ווערן דורך די פערזאמלטע איינשטימיג אנגענומען.

פונ'ם בעריכט, וועלכן ס'גיט דאן אפ דער פארזיצער פון דער בין-פעציאלער פערוואלטונג ה' מ. ח. רומקאווסקי איז צו זעהען. אז איינ'ם בודזשעט-יאהר 1926 האט די געזעלשאפט געהאט 95.940.97 זלאטעס הכנסות און 65374.77 זלאטעס הוצאות, אזוי דאס ס'איז געבליבן אנ'צודף פון 30 566,20 וועלכער איז אויסגענוצט געווארן אויף אינוועסטיציע-צוועקן, (נייע געביידע פון אינטערנאט אין העלענובעק, ווי אויך שלאססערייי- און טישלעריי-ווערקשטעלן, וועלכע מ'איז צוגעטרעטן איינצוארדענען).

דער בעריכט פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג ווערט אנגענומען און ס'ווערט איהר אויסגעדריקט א הייסער דאנק פאר איהר פרוכטבארער טעטיגקייט.

ס'ווערט דאן אנגענומען דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1927, וועלכער זעהט פאר 153 066.20 זלאטעס הכנסות און 272.750 זלאט. הוצאות. אין יאהר 1927 פלאנט די פערוואלטונג: צו פערענדיגן דעם בוי פון דער נייער געביידע אין העלענובעק, פאר 100 קינדער, איבער-צופיהרן דאס האלב הויז אויף א שול, פול שטענדיג איינצוארדנען די טישלעריי און שלאססעריי-ווערקשטעלן, אויפשטעלן פערד-קיה-שטאלן און א שייער אויף תבואה ווי אויך א געביידע פאר די פוהרען, איינצופיהרן עלעקטרישע בעלייכטונג מיט אנ'אייגענעם מאטאר, ווי אויך צו קויפן פרישע פארדן און לאנדווירטשאפטליכע מאשינען.

די גענעראל פערזאמלונג האט בע-שלאסנמכטיגט די נייע פערוואלטונג צו נעהמען א הלואה פון 100.000 זל. אין דער באנק פאר מלוכה-ווירטשאפט, ווי אויך אדורכצופיהרן אנ'איבערגעבים-טירונג פון אלע מיטגלידער, וועלכע מוזען אין משך פון 2 חדשים, נאכדעם ווי די נייע פערוואלטונג וועט וועגן דעם מודיע זיין אין דער היגער יודישער פרעסע, אונטערשרייבן נייע דעקלעראציעס, כדי צו הייסן פאקטישע מיטגלידער אין געזעלשאפט וועלן זיי פערלאנגט ווערן נאר אלס אונטער-שטיצענדע מיטגלידער, אהן שטים-רעכט ביי גענעראל-פערזאמלונגען, דער מיטגליד אפצאהל פאר פאקטישע מיטגלי-דער ווערט בעשטימט אויף 2 זלאטעס.

ה' רומקאווסקי שלאגט פאר אויסצו-קלויבן און דאס גייט ה' י. א. גראסליט אלס עהרען פארזיצער פון דער געזעל-שאפט, אויף וואס די פערזאמלטע גע-בען איינשטימיג זייער הסכמה.

צום סוף איז געוועהלט געווארן א נייע פערוואלטונג פון די פאלגענדע פערזאנען:

א. אש, לייב אוריסאן, ר. איצעק-סאן, י. איזראעליט, דיר. מיכאל בראנדשטעטער, א. ברושעוויצקי, י. א. גראסליט, פ. גערשאוויסקי, אנגא בערשאווסקא, צ. גיטלין, וואלף האל-בערשטאדט, צ. וואסערמאן, ר. מאוו-יצוו, מ. יודעלעוויטש, הערמאן כוטאם, ש. לאוו, פ. לאנדאו, ל. לאנדאו, ח. ל. ליבנאווסקי, ד. מאנדעלצווייג, מ. סאמיר, פ. פייערמאן, נ. קראמשינסקי, ע. קראמשינסקי, י. קאהאן, מ. רום-קאווסקי, ש. רייכמאן, מ. ריזשיק, ב. שטילערמאן און ה. שיק.

אלס קאנדידאטן: מיכאל גלאזער, ל. איצעקסאן, א. גיימאן, א. ליווזשיק, ל. רוסינאוו און ה. פיקיעלני.

אין דער רעוויזיע-קאמיסיע: ה. ליט-ווין, מ. מארצאוו, ז. גאמאלינסקי, א. שפירא, וו. ראטקא.

ראדיא.

היינטיגער פראגראם:

וו א ר ש א,

12,00 – צייט-סיגנאל, לופט-פליט און מעטעראלאגישער-קאמוניקאט, קאמוני-קאט פון „פאט" איבער-פראגראם.

3,00 – ווירטשאפטליכע און מע-טעראלאגישע קאמוניקאטן איבער פראגראם.

5.20 – פארלעזונג, וואס דארף ליי-ענען די שול-יוגענד!

5.50 – איבער פראגראם, קאמוני-קאטן.

6.00 – טאנץ-מוזיק, טראנסמיסיע פון גאסטראנאמיע.

7 00 – קאמוניקאטן פון פא"ט.

7.15 – פערשידענעס.

7.35 – לעקציע פון פראנצויזיש.

8.15 – פאפולערער קאנצערט, טראנ-סמיסיע פון „שווייצער טאל".

10 00 – לופט-פליט - מעטעראלאגי-שער קאמוניקאט, צייט-סיגנאל, קאמו-ניקאטן פון פא"ט, פאליציי-קאמוניקאט, איבער פראגראם.

פערוואונדעט

צוויי ארבייטער.

(–) אין דער פאבריק פון די ברי-דער ביקיעס (בענעדיקטא 58) זענען די 2 ארבייטער: פראנציעשעק פיע-טשאק און אנטאני בערגער שווער פער-וואונדעט געווארן דורך א מאשין, אין וועלכער זיי האבן זיך פארכאפט די הענד.

די פערוואונדעטע ארבייטער זענען אפגעפיהרט געווארן אין שפיטאל.

אין די אפטייקן.

היינטיגע נאכט דיזשורען.

היינט ביינאכט דיזשורירן פאלגענ-דע אפטייקן: מ. עפשטיין, פעטריקא-ווער 225; באראנאשעווסקי, פעטריקא-ווער 95; ראזענבלום, ציגעל-גאס 12; באראן, וושאדניא 54; קאראנוסקי, נאווא-מיאסקא 15.

דערשאסן

בעת א גנבה.

(–) אין דארף כמיעלושע, ראדאמ-סקער קרייז האט זיך אריינגעקומען א גנב און געוואלט צוגנב'ענען א פערד מ'האט איהם אבער בעמערקט און דער גנב איז אנטלאפן. איינער פון די פוי-ערים האט איהם נאכגעשאסן און איהם דערהרג'עט אויפ'ן ארט. די פאליציי פיהרט איצט דורך אנ'אויספארשונג, כדי זיך צו דערוויסן ווער דער דער-הרג'עטער גנב איז.

סערגעי ראדאמסקי

וועט אויפטרעטן אין לאדז

ווי מיר האבן שוין מיטגעטיילט, איז דער וועלט-בעריהמטער אפער-זינגער סערגעי ראדאמסקי, וועלכער מאכט איצט מיט א טורנעע איבער איין ראפא, געווארן אנגאזשירט אויפצו-טרעטן מיט קאנצערטן אין רוסלאנד.

מיר דערוויסן זיך איצט, אז דער קינסטלער האט לעצטענס געזונגען אין דער מאסקווער מלוכה אפערע און זיין אויפטריט האט ארויסגערופן א שטאר-קע פעראינטערעסירונג אין די דארטיגע מוזיקאלישע קרייזן.

דער ערפאלג פון זיין אויפטריט אין מאסקווע איז געווען א זעהר גרויסער און ה' ראדאמסקי איז איינגעלאדן געווארן אויף א רייהע קאנצערטן אין סאוויעט-רוסלאנד, וואס וועלן פארקומען אין חורש אקטאבער.

סערגעי ראדאמסקי קומט קומענדיגע וואך קיין פוילען וואו ער איז אויך געווארן אנגאזשירט אויפצוטרעטן מיט קאנצערטן.

דער ערשטער קאנצערט וועט פאר-קומען אין זיין היים-שטאט, לאדז.

דער יודישער האַנדווערקער

און דער דעקרעט וועגען אינדוסטריע-געזעץ.

הערגרופונג פון צ. ק. פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד צו אַלע יודישע בעלי-מלאכות.

אין חודש יוני ה. י. איז אין „דזשענניק אוסטאַוו" פערעפענטליכט געוואָרען די פאַראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען אינדוסטריע-געזעץ.

מיט'ן מאָמענט, ווען דאָס אויבענדערמאָנטע געזעץ וועט אַרײַן אין קראַפט, וועלען אַלע אַנדערע אינדוסטריע-געזעצען, וועלכע זענען ביז הײַנט גילטיג אין די פאַרשידענע געגענדען פון דער פּוילישער רעפּובליק, במל ווערען. די מלאכה נעמט ווידער, וואָס דורכן געזעץ אַרויסגערעדטען אויס'ן וועג פון אַן אַלך מצה"נ געהאַרמירטען אָרגאַניזאַציע נעלען לעבען, קאָנצענטרירענדיג אַרום זיך אויך די יעניגע בעלי מלאכות, וועלכע זענען בעגענענען ביחידות, ווײַל זיי האָבען זיך נישט אָבגעגעבען קיין דין וחשבון, אַז דער אײַנציגער יסוד פון דער מלאכה קען זײַן נור אַ שטאַרקע, ציל-באַוואוסטע אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז דורך די האַנדווערקער אַליין באַזאָרגען געוואָרען צו פאַרטײַדיגען די רעכטע פון האַנדווערקער קלאַס.

מיט אומזיסטער גרעסטער מיה און אָנשטרענגונג האָבען מיר 4 יאָהר צײַט בעקעמפט צווישען אַנדערע די פּאַרלאַמענטאַרישע אינסטיטוציע פון צוואַנגס-צעכען. מיר האָבען געפאָדערט דאָס באַזײַטיגען פון געזעץ-פּראָיעקט די באַגרענצונגען בײַם אויסבילדען די האַנדווערקער יוגענד, דאָס אָבשאַפען די צוואַנגס-עקזאַמענס אויף מײַסטער און געזעלען, מיר האָבען געשטרעבט דורכצופיהרען פּראָפּאָרציאָנעלע יסודות בײַ די וואַהלען פון האַנדווערקער קאַמערן א. אז. וו.

לײַדער, זענען אַ סך פון די דורך אונז בעקעמפטע בעגרענצונגען געבליבען אין דעם פאַרעפענטליכטען געזעץ. אין געוויסע געגענדען פון פּוילען וועלען שוין פון איצט אָן אין געוועזענעם רוסישען געביט אין 5 וואָיעוואָדשאַפטען 10 יאָהר אַרום דאַרפען אין פּריוואַטע אײַנגעפיהרט ווערען די שטרענגע עקזאַמענס אויף מײַסטער פאַר די האַנדווערקער, וואָס וועלען האָבען ברירה זעלבסטשטענדיג צו פיהרען אַ וואַרשטאַט. אין פאַרלויף פון 3 יאָהר נאָך'ן אײַנפיהרען פון צעכען-צוואַנג, פאַרליהרען די האַנדווערקער, וועלכע באַזיצען נישט קיין מײַסטער-דיפּלאָמען דאָס רעכט אויסצובילדען אין דעם ענטשפּרעכענדען פאַך אין זייערע וואַרשטאַטען לערן-יינגלעך. דאָס סיסטעם וועט באַשווערען דאָס יונגע יידישע דור. די פאַך-אויסבילדונג און דאָס דוגא אין דער צײַט, ווען די גאַנצע יידישע גאַס פאָדערט אין אײַן קול אַ ווי שטאַרקליכע איבערשיכטונג, יוען פּראָדוקטיווע שטאַנד שטרעקען זיך אויס נאָכ'ן צירקעל, האַמער און אײַזען.

חבר'ים האַנדווערקער! אונזער שווערער קאַמף פאַרן איינהייט פון אינדוסטריע-געזעץ, וואָס וועט סוף כל סוף בילדען די קאָנסטיטוציע פון דער מלאכה אין פּוילען, פאַרענדיגט אַ נײַע תקופה אין דער ווירטשאַפטליכער געשיכטע פון לאַנד. האָבען מיר נישט אָבגעשטעלט אונזער ווילען צו אַ ווײַטערדיגען קאַמף און דעריבער שטעלען מיר פעסט, אַז מיר וועלען אויך ווײַטער פאָרזעצען קעמפען אויס'ן קאָנסטיטוציאָנעלען און לעגאַלען וועג פאַר'ן באַזײַטיגען פון געזעץ די יעניגע אַרטיקלען, וועלכע זענען נישט אַלײן געגען דעם גײַסט פון דער צײַט, נאָר וועלכע זענען אויך אין אַ בפירוש'דיגער סתירה צו די אינטערעסען פון דער קליינפּראָדוקציע אין פּוילען.

אין דעם קאַמף פאָדערן מיר פון אײַך, חברי'ם האַנדווערקער, אַ סאָלידאַרע מיטאַרבייט, צוזאַמען צו אײַער צענטראַלע אָרגאַניזאַציע, דאָס וועקען פון דעם אָרגאַניזאַציאָנעלען בעוואוסטזײַן בײַ די בעלי-מלאכות, וועלכע שטעהענדיג ביז'ן הײַנטיגען טאָג פון דרויסען פון אָרגאַניזאַציאָנעלען לעבען, ווירקען נישט מיט צו דעם אַזוי נויטיגען קאָנסאָלידירען פון די בעזונדערע שיכטען פון דער יידישער בעפעלקערונג אין פּוילען.

חבר'ים האַנדווערקער! קוים 4 חדשים טיילען אונז פון מאָמענט, ווען די יידישע מלאכה אין לאַנד וועט זיך דאַרפען צופּאַסען צו די נײַע אָרגאַניזאַציע-פאָרמען. די קורצע צײַט וועט אַדורך און איהר וועט דאַרפען וואַהלען און געוועהלט ווערען אין די האַנדווערקער-קאַמערן, די קאַמערן, וועלכע וועלען אונזער אַנדערע עקזאַמענירען די אינטערעסען פון ציקונפטיגע דורות בעלי-מלאכות.

אײַער מפּלה בײַ די וואַהלען וועט עומשיידען ווענען גורל פון דער יידישער מלאכה אין פּוילען אין דער נאָענטער צײַט. מיר רופען אײַך אויף, ווי לאַנג ס'איז נאָך נישט שפּעט צו אָנצושליסען שער אָרגאַניזאַציאָנעלער אַרבייט, צו גרופּירען זיך אַרום מאַהן פון צענטראַלען יידישען האַנדווערקער-פאַרבאַנד אין דער פּוילישער רעפּובליק, וועלכער וועט אײַך אין ענטשפּרעכענדען מאָמענט אַנווײַזען דעם וועג אויף אויסצוקעמפען פאַר אײַך אַ געהעריגע רעפּרעזענטאַנץ אין די האַנדווערקער-קאַמערן.

זאָל לעבען דער יידישער בעל-מלאכה אין פּוילען! זאָל לעבען, וואַקסען און בליהען די יידישע פּראָדוקציע אין פּוילען!

פּרעזעס פון צ. ק. איגנאַץ ע. שפּערניקאָוו; פּרעזעס פון עקזעקוטיווע: ראָסמאַן ה. ראָסנער; וויצע פּרעזעס פון צ. ק. צבי ווידער; וויצע פּרעזעס פון עקז. דן בּיאַמבערגער.

דער „ירדניה"-צוזאַמענפאָהר

מיט'ן אָנטייל פון פאָרטרעטער פון 9 שטעט.

(-) מאָרגען פרימאָרגען איז אין לאָקאַל פון אַקאַדעמישען פערבאַנד „ירדניה" (פּאָלידניאָווע 36) פאָרגעקומען די דערצענטער פאָנס 1. לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר פון די ירדניה-פאַרבאַנדען. צום צוזאַמענפאָהר זענען געקומען עטליכע און דרייסיג פאָרשטעהער פון 9 שטעט (וואַרשאַ, לאָדז, קאַליש, טשענסטאָכאָוו, זאַוויערצע, בענדין, סאָסנאָוויעץ, פּאַלעניק און זגערזש).

אין פּוילען זענען דאָ ביז 60 אָזעלכע פערבאַנדען; בײַסטענער מיט זענען זיי אָבער בעמישטע יוגענד-קרײַזען ד. ה. אַז אין זיי געהען אַרײַן אויך נישט-שטודירענדע.

אַרום דער פראַגע איז אַ ב עגטשטאַנען אַ שאַרפער קאָנפליקט צווישען דער צענטראַלער לײַטונג פון „ירדניה" מיט'ן יוגענד-ראַטאַרט בײַם צ. ק. פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען.

דער צענטראַלער סעקרעטאַריאַט פון „ירדניה" האַלט, אַז „ירדניה" דאַרף בלייבען אַ ציוניסטישער פאַרבאַנד, אין וועלכען ס'קענען אַרײַן ציוניסטישע אַקאַדעמיקער פון אַלע שטראָמונגען („התאחדות", ראַדיקאַלען, „עת לבנות" א. אז. וו.) דאַגעגען דער יוגענד-ראַטאַרט בײַם צ. ק. האַלט, אַז די פאַרבאַנדען דאַרפען זײַן געמישטע פון אַקאַדעמיקער און נישט-שטודירענדע, און זײַן אַנ'אַלגעמײַן ציוניסטישע. די דאָזיגע מיינונגס-פאַרשידענהייט האָט געפונען איהר אויסדרוק שוין אויף דער ערשטער פּינקטליכער זיצונג.

אין דער אַנוועזענהייט פון אַלע דעלעגאַטען, פאָרשטעהער פון אײַנגעלאַדענע אינסטיטוציעס און געסט, איז דער צוזאַמענפאָהר געעפענט געוואָרען מיט אַ פײַערליכער רעדע פון דירעקטאָר, א. פערלמאַן (העבּרעאיש) און דער פאָרזיצער ה' בערנשטיין פון וואַרשאַ האָט אָנגעהויבען ערטיילען וואָרט צו די בעגריסונגען. דער ערשטער האָט בעגריסט, אין נאָמען פון ציוניסטישען ועד הציר, ה. לעווי (העבּרעאיש), נאָכדעם האָט אַ לענגערע בעגריסונג אין נאָמען פון „התאחדות" געהאַלטען ד"ר שוויג, וועלכער האָט אָנגעהויבען אין העבּרעאיש און איז איבערגעגאַנגען אויף יידיש. אַ שעהנע בעגריסונג האָט, אין נאָמען פון וואַרשאַווער „ירדניה", געהאַלטען סטוד. לאַוו. בעת זײַן רעדע האָט דער עולם אײַנגעאָרדנט אַן אָוואַציע אײנעם פון די גרינדער פון ערשטען „ירדניה"-פאַראײַן ה' זאַנדער, וועלכער איז אַנוועזענד אויפ'ן צוזאַמענפאָהר.

אין נאָמען פון צ. ק. „על המשמר" אין פּוילען האָט בעגריסט (יידיש) ה' פּאָלאַקעוויטש, און „על המשמר" אין לאָדז סטוד. צעליבער (יידיש) און „פרײַנד פון דעם העבּרעאישען אוניווערזיטעט", ה' שטרויך (העבּרעאיש) „קרן היסוד"—ה' ראַבינאָוויטש, פון „קרן קימת"—ה' ריגנאַרט א. אַנד.

ס'זענען אויך פאַרגעלעזען געוואָרען אַ רייה שריפטליכע און טעלעגראַפישע בעגריסונגען.

נאָכדעם ווי ס'זענען אײַנשטימיג אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פערמאַנענץ און אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיסיע, האָט ה' פריוואָס אין נאָמען פון צענטראַלען סעקרעטאַריאַט, אָבגעגעבען אַ באַריכט פון דער צענטראַלע און ס'האָבען זיך אָנגעהויבען די באַריכטען פון די ערטער. מיט דעם האָט זיך פאַרענדיגט דער ערשטער טאָג.

די פאָרזעצונג פון צוזאַמענפאָהר איז פאָרגעקומען שבת בײַנאַכט. אונטאָג האָט זיך דער צוזאַמענפאָהר פאַרענדיגט.

אַ גט—אַדרבא, אָבער געלד—לאַ

דערווײַל האָט זיך יוסף אַרײַנבעקומען אין טורמע

אין שטעטעל פּיעסקי האָט געוואוינט אַ ייד מיט'ן נאָמען יאָסעל רויס. ער האָט חתונה געהאַט, בעקומען נדן, אײַנגעאָרדענט זיך אַ שטוב און געלעבט אַ באַלעבאַטיש לעבען. אָבער קיין שלום-בית איז בײַ איהם מיט זײַן פרוי נישט געווען. האָט ער פאַרקויפט די דירה מיט דער אײַנאָרדנונג, און איבערלאָזענדיג די פרוי מיט אַ קינד אויף הפקר איז ער פאַרשוואונדען.

די פרוי האָט זיך דערוואוסט וואו ער געפינט זיך און געבראַכט איהם אין ראַבינאַט. דאָרט האָט מען גע'פּסקנט, אַז ער זאָל געב'ן די פרוי אַ גט און אויסצאָהלען איהר אַ געוויסען בעטראַג אַלס ענטשעדיגונג. גט'ן זײַן פרוי האָט יאָסעל מסכים געווען, אָבער געלד געבען, האָט ער ערקלערט, איז אַנ'אַנדער זאַך, און אַזוי ווי ער איז נישט קיין אײַרעלער מאַן האַלט ער נישט דערפון... אָפּגערעדט, אָפּגעהאַנדעלט און והילד אינגו. דער מאַן איז פאַרשוואונדען.

דערווײַל האָט זיך דער היגער ראַבינאַט דערוואוסט, אַז יאָסעל רויס געפינט זיך אין דער לאָדזער אויספאָרשונגס-טורמע. אויסנוצענדיג די דאָזיגע געלעגענהייט האָט זיך די קהלה געווענדעט צום אויספאָרשונגס-ריכטער, אַז ער זאָל צולאָזען אַ פאָרשטעהער פון ראַבינאַט אין טורמע, כדי ער זאָל דאָרט קענען אַדורכפיהרען די פּראָצעדור פון גט.

צום נײַעם שול-יאָהר.

אויפרוף צו די רעליגיעזע יודישע עלטערן.

מיט די ענדע פון'ם הײַנטיגען שול-יאָהר ענדיגט זיך אויך 10 יאָהר זינט עס איז געגרינדעט געוואָרען די אײַנציגע רעליגיעזע 8 קל. גימנאַזיע אין לאָדז „בית-אולפנא". עס איז דעריבער כדאַי אויפמערקזאַם צו מאַכען די אינטערעסירטע אויף די ענטשטעהונג ווי אויך אויפ'ן מהות פון אַט דער גימנאַזיע. מיט 19 יאָהר צוריק האָבען זיך פאַרזאַמעלט אַ גרופּע גרעסערע רעליגיעזע געזעלשאַפטליכע עלטערן, וועלכע האָבען פאַרשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון געבען זייערע קינדער אַ וועלטליכע ערציהונג, און פאַר וועלכע אַזויער דת און דעת איז דאָך געבליבען הייליג, וועלכע האָבען געוואָלט דאָס זייערע קינדער זאָלען זײַן אַ מענשען נוצליך פאַר דער הײַנטיגער געזעלשאַפט אָבער אויך יודען, וועלכע זאָלען שטאָלץ זײַן מיט דעם נאָמען יוד. די פאַרזאַמעלטע האָבען דעמאָלט פיל מיה און אויך נישט ווייניג לאַסטען געלעגט ביז מען האָט בעקאָמט פאַרווירקליכען אַ פּלאַן פון אַזאַ גימנאַזיום. אין פאַרלויף אָבער פון די ערשטע יאָהרען האָט די גימנאַזיע געקענט צופרידענשטעלען נאָך אַ טייל פון די עלטערן. פאַר אײַנע איז דאָס געווען צו ווייניג יודישלעך, פאַר אַנדערע ווידער צו ווייניג גימנאַזיע. די אַלט-דאָקסישע קלאַס האָט אַנבערהויפּט מורא געהאַט פאַר'ן וואָרט גימנאַזיע (כאָטש אַלע למודים אַפילו וועלטליכע, ווערען געלערנט אין היטעל). דער עלטערן-קאָמיטעט, וועלכער האָט זיך געשאַפען בײַ דער גימנאַזיע האָט נישט אויפגעהערט צו אַרבײַטען, און צוזאַמען מיט די דירעקציע און לעהרער-פּערסאָנאַל, האָט מען דאָך דערפיהרט די גימנאַזיע צו דעם שטאַנד, אַז דאָס איז דאָס אײַנציגע אָרט, וועלכע ענטשפּרעכט די רעליגיעזע עלטערן, אויף אַ רעליגיעזע וועלטליכע ערציהונג און בילדונג, פון אײַן זײַט פון די „א"-קלאַס ביז די 8-טע יודישע למודים אין בריטסטען מאַסשטאַב: עברי, חומש רש"י, גמרא, זעלבסטפאַרשטענדליך לשון-קודש, יודישע געשיכטע אונטער די אויפזיכט פון בעוואוסטע רבנים און לעהרער. פון דער אַנדערער זײַט געניסט זיך די אָנערקענונג פון מיניסטעריום פאַר די גימנאַזיע, וועלכע האָט דאָך אַ דאַנק איהר אַרבייט אויפ'ן געביט פון וועלטליכע בילדונג בעקריגען יעצט צו איהר 10-יעהריגען יובילעאום די שענסטע מתנה רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיעס. אַזוי אַרום איז די רעליגיעזע 8-קל. גימנאַזיע „בית אולפנא" די אײַנציגע גימנאַזיע פון אַט דעם טיפּ אין פּוילען, מיט רעגירונגס-רעכט. נעמענדיג נאָך אין אַכט, אַז אין גימנאַזיום לערנען זיך אויך פיל קינדער גאַנץ אומזיסט (פון לאָדזער יתומים-הייזער) און אויך אַ גאַנץ גרויסע צאָהל קינדער פאַר אַ מיניסטע צאָהלונג, פון אָרעמע עלטערן, וועלכע ווילען געבען זייערע קינדער אַ רעליגיעזע ערציהונג און האָבען נישט די מעגליכקייט צו צאָהלען דעם פולען פּרײַז, בעזונדערס די אָפּפערהיליגקייט פון דעם עלטערן-קאָמיטעט און די אַרבייט פון די דירעקציע און לעהרער-פּערסאָנאַל, דאַרף דאָס יודישע לאָדז מיטהעלפען אויפצובויען און אויך מיטהעלפען צו דער ווייטערער ענטוויקלונג פון די וויכטיגע ערציהונגס-אינסטיטוציע. אַלע יודישע עלטערן דאַרפען זייערע קינדער אײַנשרײַבען צום נײַעם שול-יאָהר נאָר אין די שולע, וועלכע ענטשפּרעכט זייערע פאָרלאַנגען. דאָס גימנאַזיום געפינט זיך אין לאָדז, צעגעלניאַנע 60.

דער צופעליגער קרבן פון דער אַוואַנטורע אויף סקלאַדאָווע-גאַס

געפינט זיך אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד.

(§) ווי מיר האָבען מיטגעטיילט אין נאָכמיטאַגנומער, איז בעת דער געשלעגערײַ און אַוואַנטורע אויף סקלאַדאָווע 25, שווער פערוואונדעט געוואָרען דער צופעליגער דורכגעהער סטאַניסלאַוו נאַגאַ (סקלאַדאָווע 18). נאַגאַ איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל.

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער צושטאַנד פון נאַגאַ אַ האָפנונגסלאָזער און ס'איז כמעט נישטאָ קיין האָפנונג צו דערהאַלטען איהם בײַם לעבען.

געהוליעט אין אַלעקסאַנדער

זיצט איצט אין טורמע אין לאָדז.

(-) די לעצטע וואָך האָט די אַלעקסאַנדער מיליץ אַ מערקסאַמקייט אין אַלעקסאַנדער בעוואונדערט אויף זיך אַ יונגערמאַן, וועלכער האָט בעוואָרפען מיט געלד אויף רעכטס און לינקס און זיך געלאָזט וואוילגעהן. די מיליצי האָט דעם בחור נאָכגענומען נאָכפאָרשען און לסוף איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער יונגערמאַן הייסט אייזיק קוויאַטקאָווסקי 18 יאָהר אַלט. ער איז פון וואַרשע און האָט בײַ זײַנע בעל-בתים יאַנקאָווסקי און ראָמולסקי צוגענומען אַ סומע פון 6000 זלאָטעס. קוויאַטקאָווסקי איז אַרעסטירט געוואָרען און אָבגעפיהרט געוואָרען אין לאָדזער טורמע.

אַפּעטירט אין לאָדז און אַרעסטירט אין קראָקאָ.

(ס) מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט אין לאָדז אַפּעטירט אַ געוויסע ביילה קליינע, וועלכע האָט אויסגעפיהרט גנבות בײַ קליענטען אין די לאָדזער אַגענטען אָדער אויף דער פּאָסט. די מיליצי האָט זי נישט געקענט כאַפּען, ערשט נעכטען האָט די לאָדזער מיליצי בעקומען אַ מעלדונג, אַז קליינע איז אַרעסטירט געוואָרען בעת'ן אויספיהרען אַ גנבה אין קראָקאָ.

קורץ-סך-הכנסות אין פערלויף פון מאָנאַט יולי 1927

די הכנסות פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד אין פערלויף פון פערגאַנגענעם מאָנאַט יולי זענען געווען 32,762 פונט. די הכנסות פון זעלבען פאָנד זײַט דעם 1-טען אָקטאָבער 1926 ביז דעם 31-טען יולי 1927 בעטרעפען אַלזאָ צוזאַמען 220,734 פונט, טראָץ דעם, וואָס אין דער סומע זענען שוין אַרײַנגערעכנעט די 20,003 פונט, וואָס די קאַנאַדער ציוניסטען האָבען שוין מסלק געווען אויף דעם חשבון פון דער סומע, וועלכע זיי האָבען זיך פערפליכטעט צו שאַפען בעת דעם בעזוך פון ה' מ. אוסישקין. אין קאַנאַדע זענען די דערמאָהנטע הכנסות נאָך אַלץ קלענערע אין פערגלייך מיט די הכנסות אין פערלויף פון זעלבען פעריאָד אין פאָריגען יאָהר.

די הכנסות אין מאָנאַט יולי ה. י. אויסער קאַנאַדע שטעלען זיך צוזאַמען: ענגלאַנד—1,478 פונט; בעלגיען—1,036 פונט; באַזיליען—1,461; דײַטשלאַנד—990; טשעכאָסלאָוואַקײַ—872; זיד-אַפריקע 786 און ארץ-ישראל—714 פונט.

פערוואונדעט

בעת דער אַרבײַט.

(-) אין פאַבריק פון בּיידער, בענעדיקטאַ 58 זענען בעת דער אַרבייט פערוואונדעט געוואָרען צוויי אַרבײַטער. דער דאָקטאָר פון פּאָגאָטאָוויע האָט די פערוואונדעטע ערטיילט הילף.

פון האַנדעלס-געריכט.

(-) דאָס האַנדעלס-געריכט האָט ערקלערט פאַר באַנקראָט דעם סוחר י. פוקס, נאַוואָמיעסקאַ 20.

דאָס זעלבע געריכט האָט אַרויסגעגעבען אַ גלייט-בריף אין בעצוג פון אַרעסט דעם באַנקראָטירטען סוחר לעאָן לעשטשינסקי.

אַקציע פאַר דער ישיבה „חפץ חיים".

עס ווײַלען איצט אין אונזער שטאָט די רבנים הרב... און ר' אברהם זאַרעחאָוויטש שליט"א אב"ד דווידזו און הרב הגאון ר' נחמן קאַט שליט"א פון ראַדין, וועלכע זענען דעלעגירט געוואָרען פון הח"צ בעל חפץ חיים שליט"א אויף דורכצופיהרען אַ רעטונגס-אַקציע לטובת דער אויבענדערמאָנטער חפץ-חיים'ס ישיבה, וועמענס מאַטעריעלע לאַגע איז אין לעצטער צײַט זעהר קריטיש.

די אויטאמאביל=שטאט.

ווי זעהט אויס די שטאָט, וואו דער „בעל תשובה" פאָרד איז מלה.

(א בריף פון ניו-יאָרק).

דעטראָיט איז איינע די גרעסטע אינדוסטריעלע שטאָט אין דער מיטעל-מערב-אַמעריקאַ. די אויטאָמאָביל-אינדוסטריע, וואָס האָט זיך שטאַרק צושפּרייט און צוואוקסען, האָט איהר געמאַכט פאַר אַ וועלט-שטאָט. חוץ דער אויטאָמאָביל-אינדוסטריע איז איהר בעלאָנגען איבערצושטייגען איהר שכנ'טע קליוולאַנד, מיט וועלכער זי האָט געהאַט אַ לאַנגע צייט צו קעמפען פאַר דער אויבערהערשאַפט. די פערבינדונגען מיט אַנדערע פלעצער, גיבען איהר נאָך מעהר געלעגענהייט צו וואַקסען.

דעטראָיט צייכענט זיך אויס מיט איהרע אויטאָמאָבילען. די פאַבריקען פון די מאַשינען פערנעהמען דעם חשוב'סטען פלאַץ אין שטאָט. זיי גיבען בעשעפטיגונג פאַר הונדערטער טויזענדער. זיי זיינען דער לעבענס נערוו פון דער דאָרטיגער אינדוסטריע. די גרעסטע געביידעס און פלעצער זאָגען אָן, אַז דאָ זיינען מערהייט אויטאָמאָביל פאַבריקען. דער אונגעהויערער פערקעהר פון מאַשינען איבער אַלע געגענדען פון שטאָט פערשטאַרקט דעם איינדרוק, אַז דאָ איז די שטאָט פון אויטאָמאָבילען.

צווישען די פאַבריקען איז צום מייסטען בעקאַנט די פאָרד-פאַבריקען וואָס פערנעהמען אַ היבשען פלאַץ און וואָס צייכענען זיך אויס מיט זייער איינגעאָרדענען סיסטעם. פאָרד'ס פאַבריקען געהערען צו די מערקווירדיגקייטען, וואָס מען גיבט אין דעטראָיט אָנקוקען און בעטראַכטען.

איך האָב די דאָזיגע פאַבריקען בעזוכט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק. עס איז דעמאָלט געווען אַ ספּעציעלער לאָקאַל מיט אָנגעשטעלטע צו בעזאָרגען די בעזוכער, זיי דורכצופיהרען און בעגלייטען מיט ערקלערונגען איבער די פערשידענע אַפּטיילונגען פון טרעסט. עס פלעגט דורכגעפיהרט ווערען אַ גאַנצע פּראָגראַם ליטע און אַ קאַרטע פלעגט אויסגעשטעלט און איינגעשריבען ווערען פון דעם בעזוכער, אין וועלכער ער האָט איינגעשטימט, צווישען אַנדערן נישט צו האַלטען פעראַנטוואָרטליך די פאָרד-קאָמפּאַניע פאַר אַ בעשעדיגונג, וואָס עס קען איהם פּאַסירען אין די פאַבריקען. אויך פלעגט פאַרגעלייגט ווערען אַ בלאַנק, אויף דער זאָל דער בעזוכער אָנגעבען אויב עס איז געווען אַ שורה, וואו דער בעזוכער האָט געאַרבייט, אויב ער האָט געוואָלט, איהם צו שיקען אַהיים אַ קאָפּיע פון „דירבאָרן איגדעפּענדענט" אַלס פּראָבע מיט אַ סובסקריפּציע בלאַנק ער זאָל די צייטונג קענען אויסשרייבען, אויב עס וועט איהם געפעלען.

די בעזוכער זענען דעמאָלט גרופּענווייז בעגלייט געוואָרען פון אַ מאַן, וועלכער האָט זיי געגעבען געוויסע ערקלערונגען און געצייגט ווי אַזוי עס ווערען אויסגעאַרבייט אַלע פערשידענע שטיקלעך, וואָס זענען נויטיג צו דער מאַשין, און ווי אַזוי די אַלע שטיקלעך קומען זיך דעמאָלט צונויף אין אַ פּלאַץ וואו די גאַנצע מאַשין ווערט געשאַפען. אַזעלכע גרופּעס זענען דעמאָלט געווען פיל אַ טאָג. אַ סך מענשען זענען כסדר געגאַנגען אָנקוקען די וואונדער פון דער פאַבריק. מען האָט נישט געהערט, אַז מען זאָל אַזוי בעהן בעזוכען, וועלכע עס איז אַני דער אויטאָמאָביל-פאַבריק.

פאָרד'ס פאַבריקען אין דעטראָיט האָבען בכלל אַ גרויסע ווירקונג אויף דעם ביזנעס באַראָמעטער אין יענער שטאָט. צוליב די צעהנדליגער טויזענ-

דער אַרבייטער, וואָס ווערען דאָרט בעשעפטיגט דערמאָהנט מען עס שטענדיג סיי אין בעסערע און סיי אין ערגערע צייטען. נישט לאַנג צוריק איז אין שטאָט געוואָרען אַ טומעל צוליב די געשעפטען, וואָס פאָרד האָט געשלאָסען פאַר זיינע אַרבייטער, דאָס האָט געגעבען אַ גרויסען קלאַפּ אַלע קלענערע הענדלער און עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטאַרקע בעוועגונג געגען דעם. די בעוועגונג האָט זיך געענדיגט דערמיט, וואָס פאָרד האָט צוגעזאָגט די דאָזיגע געשעפטען צו ליקווידירען. נאַטירליך איז עס נישט געווען אַזוי פיל צוליב גוטהאַרציגקייט גאָר צוליב דעם וואָס יעדער שטיקען האָט גווייעקען. די אַלגעמיינע פערביטערונג געגען פאָרד'ן האָט געמוזט האָבען אַ ווירקונג. עס האָט ערשטענס געבראַכט צו אַ שאַרפע רעאַקציע מצד די געטראָפענע און דורך זייער אַגיטאַציע האָט דאָס בעשאַפען אַ געגנערשאַפט בווישען אַלע שיכטען, ווייל מען האָט פאָרד'ס האַנדלונג אָנגענומען פאַר אַ מיטעל פון וועלען קאָנקורירען מיט'ן עולם פון אַלע געביטען.

און דאָס איז דער איינדרוק אין דעטראָיט וועגען דעם תרפה-פּראָטעסט פון פאָרד'ן. די לייט פון דערזעלבער שטאָט זענען מיטמאָגנס ביי דער מיינונג, אַז ביזנעס מאָטיווען האָבען בעוועגט דעם אויטאָמאָביל פאַבריקאַנט אַרויסצוקומען מיט זיין תשובה. עס איז אונמעגליך ביי היינטיגער צייט פון קאָנקורירען, אַז אַ פאַבריקאַנט זאָל זיך קענען ערלויבען דעם פערגעניגען פון האָבען פאַר שונאים אַ גרויסען טייל פון דער בעפעלקערונג. און פאָרד האָט מיט זיינע פריהערדיגע האַנדלונגען זיך בעשאַפען גענוג שונאים צווישען נישט-יודען ווי צווישען יודען. עס איז אפילו אַ סברא, אַז אַנדערע סיבות האָבען אויך מיטגעהאָלפען צו דער פערקלערונג פון די געשעפטען פון דער פאָרד-קאָמפּאַניע, אָבער שוין דעמאָלט איז בעשאַפען געוואָרען אַזאַ לאַגע, אַז פאָרד האָט זיך געמוזט בעצוואונגען צו פּרובירען זיין מזל דורך אָפּזאָגען פון זיך רעם כפּס און די געגנערשאַפט, וואָס ער האָט זיך פריהער פערשאַפט דורך זיינע אַנטיסעמיטישע העצע.

איצט הערט מען אין שטאָט זינגען, אַז אַפּיסעל לייט מען אין געשעפט צוליב דעם, וואָס מען האָט לעצטענס נישט געאַרבייט אין די פאָרד-פאַבריקען קיין פולע שטונדען, און צוליב דער גרויסער צאָהל אַרבייטער, וואָס זענען דאָרט געווען בעשעפטיגט רופט זיך עס אָפּ אויף דער לאַגע אין אַלגעמיין. אבער פאָרד'ס אויך איז געוואָרען ווי-ניגער איינס אין די נאָרד-אַמעריקע. דאָס איז אַנ'אַנדערער קאַפּיטעל. די קאָנקורענץ איז גרויס און שטאַרק. פאָרד מאַכט אַנשטרענגונגען צוריק צו געווי-

נען זיין כח דורך דעם מאָדעל, וואָס דאַרף אין גיכען אַרויסקומען אויפ'ן מאַרק.

בכלל איז דעטראָיט זעהר שנעל געוואַקסען פאַר די לעצטע פאַר יאָהר. זי האָט זיך צושפּרייט אין דער ברייט, אין דער לענג און איז פיל פערגרעסערט געוואָרען. אויך דאָרט קומט פאַר דערזעלבער פּראָצעס ווי אין אַ סך אַנדערע שטעט: גאַנצע שכונות ווערען איבערגעצויגען פון איין פלאַץ אין דעם צווייטען. פיל שכונות פון די אַלטע ווערען ערנומען דורך שוואַרצע.

דעטראָיט צייכענט זיך אויס מיט אַ סך גרויסע געביידעס, הימעל קראַצערס, ענטקעגען אַנדערע שטעט פון אַמעריקאַ. עטליכע געביידעס פון פערציג און איבער פערציג שטאָק זענען שוין דאָ. נאָך דעם לעצטען יאָהר איז בעפלאַנט געוואָרען אויפצושטעלען אַ געביידע פון 81 שטאָק הויך. דאָס איז נאָך דערווייל נישט געשטעלט געוואָרען, אָבער דער פּלאַן איז נאָך נישט אויפגעגעבען.

עס זענען לעצטענס אויפגעשטעלט געוואָרען עטליכע קולטורעלע אינסטיטוציעס, וואָס צייכענען זיך אויס מיט זייער שעהנקייט און הויכער אויסשטאַטונג. מיט עטליכע יאָהר צוריק איז אויפגעשטעלט געוואָרען אַ גרויסע געביידע פון דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק. די געביידע איז פון ווייסען מאַרמאָר און שטעהט אויף אַ גרויסען פרייען פּלאַץ מיט אַ סך גרינע ביימער פון אַלע זייטען. אַזאַ געביידע ווערט איצט פערענדיגט פאַר אַ מוזעאום געגענאיבער דער ביבליאָטעק. און עס ווערט געפּלאַנט צו שאַפען דאָרט אַ קונסט-צענטער מיט פערשידענע געביידעס אין דעם ווינקעל. אין דעטראָיט איז פעראַנען אַ בעריהמטער פּאַרק מיט אַ גרויסען זאָאָלאָגישען גאָרטען, וואו עס געפינען זיך פיל מערקווירדיגע זאַכען צו בעטראַכטען.

דעטראָיט האָט אַ סך צוציהונגס-קראַפט פאַר בעזוכער. די קאָמוניקאַציע זומער-צייט שאַפט אַ געלעגענהייט פאַר פיל צו קומען דאָהין וואַסער. זייענדיג אַ גרויסער פּונקט קומען זיך אַהער צונויף מענשען פון פערשידענע ריכטונגען. אויך ליגט עס אין אַ גרעניץ פון קאַנאַדע, און עס געפינען זיך גענוג בעלנים צו קומען קיין דעטראָיט צו פערזוכען אַ טרונק.

די יודישע בעפעלקערונג אין דעטראָיט רעכענט זיך נאָהענט צו הונדערט טויזענד נפשות. דאָס יודישע לעבען צייכענט זיך מיט ווענינ אויס פון דעם, ווי עס איז אין אַנדערע שטעדט פון דער מדינה. מ'זענען דאָ טעמפּלען און שוהלען און אַ גאַנץ שעהנע נעץ פון תלמוד תורות א.ז.וו.

ה. לאַזאַרסאָן.

Dr. med. R. Bornstein
אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען
טראַנגומאַ (קרוטשאַ) 9, טעל. 23-06
נעהמט אָן פון 7-8 אָוו. 888

די בעסטע פּערפומען

קרעמען, שוועמען-זייפען, קעלנישע בלומען-וואַסער, פּודער היציגען, קאַמי און אַנדערע צו קאָנקורענץ-פרייזען צו בעצאָהלען

Perfumerja DRUKIER
Zawadzka 11

פאַר אַנגראָ-יסטען — ראַבאַט!
בעמערקונג: פּודער קאָל און הייבגען אויף בעוויזט

Dr. med. I. WAJNBERG
Ceglelniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעצ. פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען אין קוואַרצלאַמפּע בערג-זון.
נעהמט אָן פון 3—4 נאָכמיטאָג און פון 4—5 דער רעזשטיצע „השלקא".

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשא 20

גאַסטראָלען פון די ליבלינגס-געסט אויס אַמעריקאַ
אננא און היימאַן יאַקאָבאָוויטש

היינט, מאָנטאָג, דעם 29-טען, 9 אין אָוונט—גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. ביז 2,50 זל.

מינקע די דינסטמויד

לעבענסבילדער אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון ל. קאָברין, רעזשי: היימאַן יאַקאָבאָוויטש. הויפּט-ראָלען: מינקע—אננא יאַקאָבאָוויטש; ד"ר רובין—ה. יאַקאָבאָוויטש. צום שלוס: א קאָנצערט-אָפּטיילונג מיט'ן אָנטייל פון די בעליבטע אַרטיסטען פון רינג אסתר זעווקינא, ישראל גרינבוים, באַלבערסקי, צחילין, וועלכע זינגען לידער פון זייער שענסטען רעפּערטואַר.

דינסטאָג, דעם 30-טען, 9 אָוונט צו ביליגע פּרייזען צום 15. מאָל „די גרינע כלה"

לעבענס-בילד מיט געזאַנג און טענץ אין 4 אַקטען פון סיגאַל, רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקאָבאָוויטש. — הויפּט-ראָלען: „גאָלדעלע"—אננא יאַקאָבאָוויטש; „זעליג"—היימאַן יאַקאָבאָוויטש.

מ'נעמט אַנטייל די ניי - אנגאַזשירטע אַרטיסטען פון רינג אסתר זעווקינא און ישראל גרינבוים ווי אויך פּרויען: באַזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, סאָזערמאַן. מענער: פּריצל, אייזענבערג, באַלבערסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, ניימאַן, פּאַליאַנסקי אוו"ו.

אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע.

יודישע עצות.

פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט דורך יעדען לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

צום ערהאַלטען אַן ענטפער אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 29 אויגוסט 1927.

6095. אַ געטרייער לעזער פון שקאָלנא.

אַזוי ווי דאָס סעקוועסטירטע פערמעגען בעטרעפט 1.500 זל. מוז אוגם. בעריכט וועגען דער פערשטייגערונג ליציטאַציע פובליקירט ווערען אין דער פּרעסע. נעווים קען געמאָלדען ווערען אין דער פּרעסע וועגען אַ ליציטאַציע אויך אויף אַ קלענערע סומע, אַזאַ בעקאַנטמאַכונג איז אָבער שוין נישט פערפליכטענד און דריטער קאָן עס בעטען ווערען נאָר לויט'ן ווילען און אויפ'ן חשבון פון די צדדים.

6096 אַ גרופּע פעראיינטערעסירטע בעלי-הבתים.

אויב דאָס גרונד דירה-געלד פאַר די פערדינגענע לאָקאַלען בעטראַגט איבער 600 רובעל קומט פאַר'ן לויפענדען 3 קוו. ($^1/_{10}$—$^1/_7$) .99%. פאַר'ן לעצטען קוואַרטאַל פון לויפענדען יאָהר ווינט איהר האָבען דאָס רעכט צו פאָדערן 100 פּראָצ. און ביי דעם דעמאָנטען פּראָצענט-פוס צלייבט עס שוין שטעהן.

6097. סטאַנ. גאָלדמבויאָווסקי.
6098. ש—ק.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

6099. קינסטראָוויטש.

דאָס געזעץ, וואָס דערלויבט נישט, אַז אַ צווייטע וואוינונג אין דער זעלבער שטאָט זאָל אויך געניסען פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ איז נאָר חל אויף וואוינונגען און נישט אויף געשעפטס-לאָקאַלען: געשעפטס-לאָקאַלען קאָן מען פערנעמען עטליכע אין איין און דערזעלבער שטאָט און אַלע וועלען אונטערליגען אונטערן דעקרעט דאָגעגען אונטערליגט נאָר בלויז 1 וואוינונג דעם דעקרעט פון לאָק. שוץ. אויב מ'פערנעמט אין דער זעלבער שטאָט. נאָך

אַ וואוינונג האָט שוין דער ווירט אַ ווינ-

ציגען גרונד פאַר אַנ'עקסמיסיע.

6100. וו-ב.

נישט דאָס געריכט איז בערעכטיגט פאַר צוליינען און ס'האָט אויך נישט קיין רעכט צו צווינגען, אַז איינער פון די צדדים זאָל שווערען, סיידען זיי לייגען אַליין פאָר צו ערלעדיגען דעם געלד-מכסוף דורך אַ שבועה.

לויט ס'ן אַרט. 497 און 118 פון איטשאַט וועגען דער ציוויל-פּראָצעדור איז קיין שבועה נישט דערלאָזבאַר אין פאַלגענדע פּראָצעסען: וואו ס'דאַרף דערוויזען ווערען דער פּאַמיליע צושטאַנד פון אַ פּערזאָן און די גרונצליכקייט פון אַ געבורט, דאָס איינגעשטים-רעכט פון אַנ'אונבעוועגליך פערמעגען, אין פּראָצעסען פון ספּולקעס, געזעלשאַפטען און פעראיינען, אָדער וואו ס'בעפיליגען זיך מינדערהעריגע און פּערזאָנען, וועלכע האָבען נישט קיין רעכט צו דיספּאָנירען מיט זייער פערמעגען, אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען אַן אומשטאַנד, וואָס האָט אַ שייכות צו אַ פערברעכען, אין פּראָצעסען פון פינאַנץ אַמטען, מאַגיסטראַטע, קעגען ריכטיגע דאָקומענטען.

6101. אַ לעזער פון וויסאָקע מאַס.

איהר האָט דאָס רעכט צו פאָדערן אַ האָנאָראַר אַלס דאָזאָרצע פון די סעקוועסטרירטע זאַכען.

6102 מאַגעל.

מיליטער שפּיטער זענען מחויב צו צאָהלען די מיליטער פּליכטיגע, וועלכע זענען איבערגעטראָגען געוואָרען אין רעזערוו אויפ'ן גרונד פון אַנ'אָנערקענטער אַנעקסמיסיע, וועלכע זענען אָנערקענט געוואָרען פאַר פעהיג צו דינען אין לאַנדוועהר (קאַט. צע מיט גע-וועהר) אָדער לאַנדשטורם (קאַט. דע אָהן געוועהר) און וועלכע זענען אָנערקענט געוואָרען פאַר גענצליך אומפעהיג צו מיליטער-דינסט.

6103 אַ שטענדיגער לעזער פון זאַווישע 23.

ס'פאַהלען אייך צייען אָבער נישט מעהר ווי 64 פּראָצ. קיי-קראַפט דערפאַר טאַקע האָט מען אייך קוואַליפיצירט צו דער קאַט. „א."

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16,
Telefon 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 7—8, זונטאָג פון 3—4

די טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אויף די רוהיגע כוואַליעס פון אָקעאַן.

איינצעלהייטען וועגען אַ מאָרד-טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אויף אַ זעגעל-שיף. — לייַדענשאַפט און ווילדע אייפערזוכט.

איין מאָל אין אַ נאָכמיטאָג, איז די זעגעל-שיף קינגסוואָלי מיט איהרע פיער מאַסטען זיך געשוואונגען אין די וואַסערען פון דעם אַטלאַנטיק, צו מזרח זייט פון דעם פלאַץ וואָס רופט זיך קעיפּ ווערדי, און נישט ווייט פון דעם סענעגאַלישען ברעג. די זעגלען זענען געווען אָנגעבלאָזען פון דעם ווינט. דער ים האָט געזשומעט. קיין אַנדערע שיפען האָבען זיך אויפ'ן וואַסער נישט געזעהן. אַזוינע פיער-מאַסטיגע שיפען ווי די קינגסוואָלי זענען שוין כמעט נישטאָ אויף די גרויסע אָקעאַנען, הויפּטזעכליך, זעהט מען אַזוינע זעגעל-שיפען גאַנץ זעלטען אָן אויף דעם אַטלאַנטישען ים. אַמאָל אָבער האָבען אַזוינע זעגעל-שיפען געשפּילט אַ גרויסע ראָלע. די קינגסוואָלי איז ווי אַן איבערבלייב פון די אַלטע צייטען.

די עטליכע מענער מאַטראָסען זענען פון דעם אַלטען טיפּ מאַטראָסען, וואָס האָבען שוין יאָהרען און יאָהרען פאַרבראַכט אויפ'ן ים און האָבען אין זיך איינגעזויגען די ווילדקייט און די קאַפּריזען פון ים. אויף דער שיף האָט זיך אויך געפונען איין יונגע פרוי, אַ מולאַטקע, די פרוי פון דעם קוכער.

די קינגסוואָלי האָט געפיהרט האָלץ צום אַפריקאַנישען ברעג, ברעטער און אויך אויסגעאַרבייטע האָלץ און האָט פאַר דעם פון דאָרט געדאַרפט צוריקברענגען קאַקאַאָ. אָבער די מאַטראָסען וואָס זענען געווען אויף דער שיף זענען ווייניג וואָס געווען פאַראינטערעסירט אין דער געשעפטליכער זייט פון זייער רייזע. פאַר זיי איז הויפּטזעכליך געווען אינטערעסאַנט דאָס פאָהרען אַליין. דאָס לעבען אויפ'ן ים, די זעלטענע איבערלעבענישען און די וואונדערליכע ברעגען — דאָס איז פאַר זיי געווען אַלץ אין דער וועלט.

דער קוכער איז געווען פערנומען אין קיך. זיין נאָמען איז בעמיס. ער איז אַ טונקעל הויטיגער און ער שטאַמט פון פּאָרטאָ ריקאָ. זיין יונגע ווייבעל האָט אויך געהאַט אַ בעשעפטיגונג אויפ'ן שיף. זי האָט געדאַרפט אַ ביסעל רייניגען און אויך פוצען די לאַמפּען און אַנדערע זאַכען אויף דער שיף. אָפט, ווען אַלץ איז צוגעגאַנגען רוהיג, האָבען זיך אַלע פון דער שיף געפונען אין דעם עס צימער. איין טיהר פון דעם עס צימער פיהרט צום קאַפּיטאַן, און אַ צווייטע טיהר'ט צו אַ ווינקעל וואו עס שטעהט אַן אינדזשין, ביי וועלכער עס האָט געאַרבייט דער דייטש באַטקע.

די יונגע פרוי האָט ליב געהאַט צו פלירטעווען אַביסעל. זי פלעגט הויפּטזעכליך הנאה האָבען צו ווייזען איהרע ווייסע ציינער און הילכיג צו לאַכען.

אין יענעם נאָכמיטאָג, וועגען וועלכען מען רעדט איצט, איז דער קוכער באַזונדערס געווען זעהר אומרוהיג. ערשטענס האָט ער געטראַכט וועגען אַ הויכער, ברענענדיגער פּאָרטאָ ריקאָ'ר מיידעל, וואָס האָט איהם שטאַרק געדריקט די הענד, ווען די זעגעל-שיף האָט פערלאָזען דעם ברעג פון פּאָרטאָ ריקאָ מיט אַ קורצער צייט צוריק. צווייטענס, האָט ער געפיהלט, אַז עס טוט זיך שלעכטס אַרום איהם גופא. איהם האָט אַלץ געצויגען אַ קוק צו טהון, וואָס עס טוט זיך אין דעם קליינעם צימער'ל וואו עס געפינט זיך דער דייטשער אינדזשענער באַטקע. דער דאָזיגער דייטש איז געווען אַ שטיקעל יחסן צווישען מאַטראָזען. ערשטענס, האָט ער נישט געהאַט פיל צו טהון, ווייל אין געוועהנליכע וועטערען האָט זיך די שיף פערלאָזען מעהר אויף די זעגלען ווי אויף דעם אינדזשין. צווייטענס, איז ער געווען אַביסעל געבילדעטער, שטאָלצער, פון די אַנדערע 9 מענער אויף דער שיף.

צעהן מענער אויף איין פרוי אין מיטען ים. אויגען ברענען, אויגען בענקען זיך, הערצער זידען אויף. דאָ האָבען די מאַטראָסען מיט אַמאָל בעגונען רעדען צווישען זיך, אַז דער דייטש האָט געפאַנגען דאָס הערץ פון דער יונגער מולאַטקע. אַנדערע האָבען אָפילו געזאָגט, אַז דער קוכער אַליין ווייסט דאָס און איהם פרעסט דאָס נישט. אָבער זיי האָבען נישט געוואוסט דעם אמת. טיף אין הערצען האָט ער געטראָגען אַ גיהנם פון כעס. מען האָט אויף דער שיף גענומען פון איהם אָפּלאַכען. דאָס האָט זיין געפיהל נאָך מעהר פערשאַרפט.

דאָס איז איין קוועל פון וואַנען עס האָבען זיך גענומען צרות אויף דער שיף. אַז דער קוכער איז שוין געווען פערביטערט האָט ער זיך גענומען שלאָגען דאָ צו דעם, דאָ צו יענעם. פאַר דעם שטאַרקען דייטש האָט ער מורא געהאַט.

די זון האָט געשיינט. עס איז געווען הייס. דער אייפערזיכטיגער קוכער, בעמיס, האָט אַריינגעבליקט אין דעם צימער'ל וואו דער אינזשעניר געפינט זיך, און ער האָט איהם דאָרט נישט געזעהן. וואו קען ער זיין? דאָ האָט דער קוכער זיך געכאַפּט אַז אויך זיין ווייב איז נישטאָ. דער גרויסער טאָפּ וואו עס האָט זיך געקאָכט זופּ האָט געזאָדען. אָבער דעם קוכער'ס האַרץ האָט נאָך שטאַרקער געזאָדען. ער האָט איבערגעלאָזט די טאָפּ און איז אַרויס פון קיך. ער איז דורכגעגאַנגען די גאַנצע שיף פון עק צו עק, געקוקט אַהין און געקוקט אַהער. זיי זעהען זיך נישט! ער האָט אַ בליק געטאָן אין זיין אייגענעם צימער'ל, געלאָפען צוריק און אַריינגעבליקט אין עס צימער — זיי זענען נישטאָ! דאַן האָט ער אַ צעפען געטאָן די אַלטע טיר, וואו עס ליגען פאַרבליבענע קאַראַסין'ל, און אַנדערע שפּייזן און אויך אַלטע זאַכען. עס האָט זיך דערהערט אַ קוויטש. דאָס האָט דעם קוכער'ס ווייבעל אויסגעשריען פון מורא פאַר איהר מאַן. זי איז דאָרט געווען אין צימער'ל צוזאַמען מיט'ן דייטש. ביי דעם קוכער אין האַנד האָט אַ בליק געטאָן אַ שאַרפער ראַזיר מעסער. דער דייטש האָט זיך אויף גיך אַרויסגעכאַפּט דורך דער טהיר און איבערגעלאָזען די פרוי הינטער זיך. עס האָט זיך דערהערט נאָך אַ קוויטש. דער מאַן האָט זי אַטאַקירט מיט זיין ראַזיר מעסער.

אויף דער זעגעל-שיף איז געוואָרען אַ טומעל. דער קוכער איז געשמידט געוואָרען אין קייטען, די יונגע פרוי האָט צוועלף טעג געגוסס'ט ביז זי איז געשטאָרבען. מען האָט די פרוי אַרונטערגעלאָזען אין ים.

ווי אַן אָפּשלוס צו דער דראַמע וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אויף ים, קומט די טעלעגראַם בעמערקונג וואָס דער קאַפּיטאַן האָט געמאַכט ביים ערשטען פאַרהער: „מיר האָבען געמאַכט אַ גרויסען פעהלער מיט דעם, וואָס מיר האָבען ערלויבט דעם קוכער אַרויפצונעהמען זיין פרוי. צו האָבען אויף אַ שיף איין פרוי צווישען צעהן מאַטראָסען, איז נישט גוט. וואָס אַנבעלאַנגט דער פרוי, האָט זי גוטס'דיג ערקלערט, אַז דער קוכער, איהר מאַן, איז אַליין געווען נישט געטריי צו איהר, און ער האָט אָפּשטעלענדיג זיך דאָרט אויפגעזוכט אַן אַלטע געליבטע. דעריבער האָט זי, הייסט עס, גענומען פלירטעווען אויף דער שיף, כדי איהם אָפּצוטאָן להכעיס."

דער ים ווייסט פון סודות, דאָס מענשליכע הערץ — נאָך מעהר.

אין טל ומטר לאַנד.

(ענדע פון 3-טע זייט).

איהם געהאָלפען איהר בייקומען און פערשטיקען דאָס מויל זי זאָל נישט שרייען. אין מיטען געראַנגעל האָט זיך געעפענט די טיר און עס איז אַריינגעקומען דער פרוי אייזענבערג'ס יונגערע שוועסטער, וועלכע וואוינט אויך דאָ. די כוליגאַנעס האָבען צו איהר זיך שוין געוואָלט נעהמען. זי האָט אָבער בעוויזען שנעל אַרויסצולויפען זיך צוריק פון דער אָפענער טיר און אויסהויבען אַ געוואַלד אויפ'ן גאַס. די אָנפאַלער האָבען זיך דערשראָקען און אַנטלאָפען. דערווייל איז געקומען צולויפען דער מאַן, דער סוחר אייזענבערג, און האָט געפונען זיין פרוי געחלש'ט, און די קינדערלעך אין אַ יאָמערליכען געוויין.

די פּאָליציי האָט תיכף גענומען נאָכיאָגען די כוליגאַנעס: איינער איז שוין אָבער פערשוואונדען געוואָרען און מען האָט איהם נישט געקענט כאַפּען. דעם צווייטען האָט זיך איינגעגעבען אַרומצורינגלען פון אַלע זייטען, ווען ער האָט געוואָלט אַריינשפּרינגען אין אַ קריסטליכער וואוינונג און זיך בעהאַלטען. דאָס איז געווען דער אָפיציר. ער האָט גענומען שיסען אויף דער פּאָליציי און אויף דעם פּראָמענאַדע עולם און האָט פערוואונדעט פיל מענשען, איידער עס האָט זיך איינגעגעבען איהם צו בעהמען. ערשט דאַן האָט מען דעם אָפיציר אַרעסטירט, אָבער שוין גלייך אויף מאָרגען אין דער פריה האָט מען איהם בעפרייט, ווייל מיט אַן אָפיציר האָט מען זיך מורא אָנצוהייבען היינט אין ליטע, וואו די פאַשיסטישע רעגירונג האַלט זיך בלויז מיט דעם חסד פון די כוליגאַנישע אָפיצירען.

אָט אַזוי לעבט מען אין ליטע...

מ. ג-מאַן

נעטהעם... נישט אַריינלאָזען!

צי קענען מוזיקאַנטען קומען קיין אַמעריקאַ אויסער דער קוואָטע

וואַשינגטאָן. (יט"אַ). וואָס איז אַ מוזיקאַנט? איז ער אַ קינסטלער אָדער אַ פּשוט'ער בעל-מלאכה? די דאָזיגע פראַגע וועט ענדגילטיג ענטשיידען ווערען דורך דעם לייבאָר-דעפּאַרטמענט, צוליב די מיספערשטענדנישען, וואָס זענען ביז איצט אַרויסגעוואַקסען ביים אַריינלאָזען מוזיקאַנטען קיין אַמעריקאַ.

אויב דער לייבאָר-דעפּאַרטמענט וועט ענטשיידען, אַז אַ מוזיקאַנט איז אַ קינסטלער, דאַן וועט יעדער מוזיקאַנט קענען אַריינקומען קיין אַמעריקע אויסער דער קוואָטע, אויב ער וועט האָבען אַ קאָנטראַקט פון אַן אונטערנעהמער. אויב אָבער עס וועט בעשטימט ווערען, אַז אַ מוזיקאַנט איז בלויז אַ געוועהנליכער אַרבייטער, דאַן וועט יעדער מוזיקאַנט בעהאַנדעלט ווערען, ווי אַ געוועהנליכער קאָנטראַקט-עמיגראַנט. און אויב ער וועט האָבען אַ קאָנטראַקט, וועט ער אין גאַנצען קיין אַמעריקע נישט אַריינגעלאָזט ווערען, דערפאַר וואָס קיין קאָנטראַקטירטע אַרבייטער טאָרען קיין אַמעריקאַ נישט אַריינקומען.

די „אַמעריקאַנער מוזיקאַנטען-פעדעראַציע" האָט זיך געווענדעט צום לייבאָר-דעפּאַרטמענט מיט אַ מעמאָראַנדום, פערלאַנגענדיג, אַז מען זאָל מוזיקאַנטען קלאַסיפיצירען אַלס אַרבייטער און נישט אַלס קינסטלער „בלויז אַזעלכע ווי פּאַדעראַעווסקי און קרייזלער דאַרפען אָנערקענט ווערען אַלס קינסטלער".

אין פלאַמען פון ליבע און האַס

(ראָמאַן).

(98

— ווער איך בין? — האָט קורלאַנד איבערגעפרעגט — איהר קאָנט מיך נישט קענען. איבעריגענס, וועט איהר זיך אַלץ באַלד דערוויסען... וואָס איך וויל? איך פערזיכער אייך, ליבע פרוי, אַז איך וויל פאַר אייך גוטס, בלויז גוטס!

פרוי לוריע האָט איהם פערוואונדערט בעטראַכט.

— איך האָב שוין נישט קיין גוטע פריינד — האָט זי געזאָגט — אומגליקליכע האָבען נישט קיין גוטע פריינד...

— איהר האָט אַ טעות, ליבע פרוי. איך, למשל, קאָן אַזעלכע, וועלכע זענען פון בערוף גוטע פריינד פון פעראומגליקטע...

— וואו האָט איהר אַזעלכע?

— אָט איך, למשל...

— ווער זענט איהר?

— איך בין אַ פּאָליציי-אַגענט.

די פרוי לוריע האָט אַ ציטער געטהון און אויפמערקזאַמער בעטראַכט קורלאַנד'ן.

— איהר זענט אַ פּאָליציי-אַגענט?

— יאָ, ליבע פרוי!

— איהר וועגען מיין מאַן... ווידערמאָל!

— יאָ, ווידערמאָל. אָבער צוזאַמען מיט טרייסט-ווערטער ברענג איך אייך האָפנונגען און אַ ביסעל ידיעות וועגען דעם הער לוריע.

— ידיעות פון איהם?

— איהר וועט מיר דערלויבען... ווארום ס'איז דאָך נישט בעקוועם צו רעדען אַזוי אויפ'ן שוועל... אין דער טיר... ס'איז נישט, חלילה, דערפאַר, ווייל איך האָב מורא פאַר די רוסען, נאָר דאָס וואָס איך וויל מיט אייך רעדען, געהט נאָר אָן מיך און אייך...

— ביטע, קומט אַריין, ביטע... האָט איהר שוין לאַנג געזעהן מיין מאַן?

— מיט צוויי וואָכען צוריק.

— ווי זעהט ער עפּיס אויס? ווי פערטראָגט ער דאָס תפיסה-זיצען?

— איך קאָן אייך נישט זאָגען, ער זאָל האָבען שלום געמאַכט מיט זיין גורל, און ער זאָל זיך פיהלען גליקליך...

— שלום מאַכען מיט אַזאַ גורל קאָן נאָר אַ פערברעכער, אָבער ער איז דאָך אומשולדיג...

— איך האָב עס שטענדיג אַזוי געהאַלטען, אָבער איצט, אַז איך קוק אייך אָן, גלויב איך נאָך מעהר אין זיין אומשולד. ווען איך וואָלט אָפילו נישט געהאַט קיין אַנדערע בעווייזען...

— בעווייזען?.. איהר האָט געזאָגט בעווייזען?

— בערוהיגט זיך, ליבע פרוי! דאָס וואָס איך וויל אייך זאָגען, וועט זיך אייך אויסווייזען אַלס אַ גוזמא, אָבער דאָס איז דער ריינער אמת: בעווייזען נעמען נישט שטענדיג, כדי עמיצען צו מאַכען פאַר אומשולדיג... און מיר געפינען זיך טאַקי אין אַזאַ אויסטערלישע לאַגע. מיר האָבען די פולע זיכערהייט, אַז עמיצער אַנדערש האָט דער'הרג'עט לעווענטאַל'ן, און אַלע האָבען מיר גלייכצייטיג פערבונדענע הענד...

— די זיכערהייט... אַ, איך בעט אייך, וואָס מיינט איהר דערמיט צו זאָגען?

— וואָס קאָן איך דען נאָך זאָגען?

— ווייסט איהר, הייסט עס, דעם ריכטיגען נאָמען פון דעם מערדער?

— כ'ווייס!

די פרוי לוריע האָט אין אַ פלאַם פון אומבעהויערער פרייד, בעדריקט קורלאַנד'ס הענד, און אָנגעהויבען זיי צו קושען.

— אַ, הער... טייערער הער! זאָגט מיר, ווי הייסט ער, דער אויסוואורף.

— פריהער מוז איך וויסען, צי וועט איהר בכוח זיין צו בעהאַלטען דעם סוד?

— איך שווער אייך!

קורלאַנד האָט אין ספק אַ שאָקעל געטהון מיט'ן קאָפּ. ער איז נישט געווען זיכער, די פרוי לוריע איז געווען צו אויפגערעגט... ווער ווייסט, צו וואָס עס קאָן ברענגען אַזאַ אויסטערלישע פרייד?!

ער האָט זיך נישט געקאָנט בעשליסען.

— אַ, מיין ליבער הער! — האָט זי זיך געבעטען — דאָס איז דאָך מיין רעכט! וואָס האָט איהר דען מורא? איהר קאָנט מיר פולשטענדיג אָנפערטרויען דעם סוד. צי פערשטעה איך דען נישט, אַז קודם כל איז עס אין מיינע אינטערעסען צו בעהאַלטען דעם סוד? צי מיינט איהר, טייערער הער, אַז כ'פערשטעה נישט, סאַראַ שאָדען עס וואָלט מיר געקאָנט מאַכען דאָס ענטפּלעקען דעם סוד, וואָס ס'וואָלט געווען אַ וואָרנונג פאַר'ן פערברעכער? צי פערשטעה איך דען נישט, אַז יענער וואָלט זיך נאָך מעהר פערזיכערט? עס האַנדעלט זיך דאָך עפּיס וועגען מיין מאַן...

— מילא, זאָל זיין, ווי איהר ווילט! — האָט זיך קורלאַנד אָנגערופען — דער מערדער איז...

די פרוי לוריע האָט זיך צוגעבויגט צו איהם מיט פלאַמענדע אויגען, כדי בעסער צו דערהערען. איהר האַרץ האָט אָנגעהויבען האַסטיג צו שלאָגען... זי האָט פערהאַלטען דעם אָטעם...

— איינער פון די ברידער דרייוויק! — האָט פערענדיגט דער אַגענט.

די פרוי לוריע האָט אַרויסגעלאָזט אַ פערשטיקטען געשריי, אַ ציה געטהון זיך אויף צוריק, ווי געטראָפען פון אַ שווערען קלאַפּ.

— וועלכער?.. גרעגואַר? נישט וואָהר? דאָס איז אוודאי גרעגואַר... דער קראַנקער?

און רייבענדיג זיך דעם שטערען, האָט זי מאַשינאַל אַרומגעשעפּטשעט:

— ווען דאָס וואָלט געווען דער צווייטער... וואָלט עס דאָך געווען גרויזאַם!

קורלאַנד האָט אָבער אַ שאָקעל געטהון מיט'ן קאָפּ אויף ניין.

— ניין... דאָס איז קאַרל!

— קאַרל? — האָט זי אויסגעשריגען — ער?.. גאָט מיינער!

(פאָרטזעצונג קומט)

די מוסטערהאפטע שולע פאַר יודישע אינטעליגענץ פון נאַחאַמיעסקאַ-געגענד!
Dla dzieci żyd. inteligencji północnej dzielnicy miasta.

7-kl.
SZKOŁA
KACENELSON-NACHUMOW
ul.nad Łódką Nr.6
przy **Nowomiejskiej.**

7-קלאַסיגע
שולע
— פון —
קאַצענעלזאָן-נאַחומאָוו
נאַד לודקאַ 6 נייע גאַס
ביי נאַחאַמיעסקאַ.

שילער און שילערינס פון 6–14 יאָהר ווערען אָנגענומען אין די שולע-קלאַסען.
50% ביליגער
אין די נאָכמיטאָג שולע פאַר אונבעמיטעלטע.
פויליש
איז די אונטעררייכטס שפּראַך פון אַלע למודים.
העבּרעאיש
און אַלע למודי קודש ווערט געלערנט גרינדליך

אונטער דער פּערזענליכער הנהלה און השגחה פון ר' **בנימין יעקב קאַצענעלזאָן** וועלכער האָט געפיהרט ספּעציעל פאַר קנאַבען פון בעסטע אָרטאָדאָקסישע עלטערן (פון 4–14 יאָהר)
אַ רעליגיעזער חדר (נאָכמיטאָג פון 4–7)
מיט דעם חדר-פּראָגראַם פון אַלע למודי-קודש: חומש רש״י, תנ״ך, פּסוק, גמרא.

ד׳ אלול 1927 1/9 – אָנפאַנג פון די לעקציעס. אַלע שילער און שילערינס מוזען קומען אין שולע. איינשרייבונגען פון 11–2 און פון 4–7. מיטברענגען אַ מעטריקע און אַ פּאָקען-שיין פון קינד.

Freblówka nowoczesna ◆ מאָדערנע פרעבעלשולע
פאַר קינדער פון 3–6 יאָהר.
פויליש אונטעררייכטס-שפּראַך אין דער 1-טער גרופּע. העבּרעאיש — אין דער 2-טער גרופּע. מוזיק, ריטמישע גימנאַסטיק, ריטמישע טענץ, האַנדאַרבייט, גוטע אויפזיכט, ענטוויקלונג און בעסטע ערציהונג.
50% ביליגער איז די נאָכמיטאָג פרעבעלשולען פון 2–6 פאַר אונבעמיטעלטע אָדער שוואַכע קינדער.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד

ד״ר וואליצקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4–3
ד״ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12–9½ 5–4
ד״ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1–11
ד״ר לוביטש	אוראָ-און געשלעכטס קר.	2–12
ד״ר שמידעפעלד	[illegible]	2–1
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12,30–
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 –
ד״ר בערנבּוים	[illegible]	6–5

[illegible]
אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
בײַ דער לעטשניצע איז געעפנט געוואָרען אַ
רענטגענישער קאַבינעט
[illegible]

ד״ר וילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	2–10
ד״ר לאַזשינסקאַ סטאַראָסעלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7–3

[illegible]

טיכטיגע אינקאַסענטען (העם)
ווערען פון זאָפאָרט געזוכט.
צו פאַרמעלדען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ אונטער „אינסטיטוציע“. 602

אכטונג, ציירונגס-פערקויפער!
אַלע ציירונגס-פערקויפערס ווערען געבעטען צו קומען זיך איינשרייבען אַלס מיטגלידער אין לאָקאַל פון אונטערשטיטצונגס פעראיין, פּעטריקאָווער 66 און 7 ביז 9 אין אָווענד.
מיט אַכטונג
פּרעזעס: פּנחס זאַנענבערג.
סעקרעטאַר: א. וויעלגאָדאַלסקי

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פּרואַם לויטט יעדער און ציגאַר פּיעטריקאָווער 17?
ואמרת אליו, זאָלסטו אַזהם זאָגען
— אַז אין דעם ציגאַר —
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, האָט מ׳געפונען סטרעדינס און געשריצען אַלערליי ביטעס לויט׳ן אָנטמאָם, קלאָזעטען, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטאָדט און דאָרפען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אָדוואָקאַטען, רעקורסען, וועגען פּאַטער און קאָמיסאַריאַט-רושאַנדע, ביטעס וועגען דירת און אויסגעלאָסענע ראַזיסטען און אין אַלע פּאָליציי-בעציקען, שותפות-אַקטען, טעסטאַמענטען, אַקטען אינטערצעסיעס, אַקטען דאַראָהאַניעס, קאָרנע סעראָוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
עצות גען מילימער-ענינים
ווערט ערטיילט דורך אַ מיליטערישען ספּעציאַליסט פון 7-4 אָוו.
ראַבט-קאָנסולטענט י. מאַנעלא,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעיעל און ביליג!

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
JACÓB KARMAZYN
2 פּאָלודניאָוואַ 2
צוריקגעקעהרט
אין עפּיטעמאַנט פּערזענליך
529

די בעוואוסטע 7 קלאַסיגע
קנאַבען-שולע
פון ב. האַמער וולאַדימירסקאַ 45
נעהמט אָן צום נייעם שול-יאָהר 1927/28 שילער אין אַלע קלאַסען אָנהויבענדיג פון פּאָרבערייטונגס-קלאַס.
די קאַנצעלאַריע איז אָפען טעגליך פון 10 ביז 2 פאַרמיטאָג און פון 4 ביז 7 אָווענד.
בעמערקונג: די שולע פאַרבערייטערט פּערפעקט אין 2-טע קלאַס פון דער יודישער גימנאַזיע.
מיט אַכטונג
ב. האַמער
וולאַדימירסקאַ 45

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
[illegible]
1481

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערשטקלאַסיגער רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַטאַווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	10–11 2–3 5½–6½
ד״ר רוזשאַנסקי	הויט-און געשלעכטס-קר.	10–11 1–2
ד״ר גאָלדשטיין-פאַלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1–2
ד״ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	12–2
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10–12 4–5
ד״ר אַפּיער	[illegible]	11–1½ 5–6
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4–5 זו 1–2
ד״ר ווינבערג	אינערליכע קראַנקהייטען	11–1 7–7½
ד״ר טאָפּעל	רענטגען	12–2 4–6
א. בראָדזעגשיק	צאָהן-אַרצט	3–7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9–3

[illegible]
בײַ דער לעטשניצע איז געעפנט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
[illegible]

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 28
טעלעפאָן 40-26
צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הער-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5 — 8 אָווענד

Dr. 547
L. Szyfman
זשעלאָנאַ 3 טעל. 72 6
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אויך אָן אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11

Dr. med.
A. MAZUR
נאַרוטאָוויטש (ז׳עלנאַ) 44
צוריקגעקעהרט
אויערען און האַלז קראַנקהייטען שטימע און שפּראַך-פעהלערן (שטאַמלען א.א.ז.וו.) נעמט אָן פון 12—2 און פון 6³⁰—8 אָוו.

[illegible]

Bielenie na słońcu

zastąpić nie mogą różne usilnie reklamowane, a mimo to szkodliwe środki do prania, których składników gospodyni nigdy poznać nie może. Kupując jednak „Mydło Kołłontay z pralką“ przekona się natychmiast, że za swe ciężko zarobione pieniądze, otrzymała towar pierwszorzędny. A już po pierwszem praniu pierwszorzędnem „mydłem Kołłontay“ widzimy, jak w sposób bardzo prosty, tani i oszczędny bieliźnie swej nadać można śnieżną białość

גענעראַל-פאַרטרעטער אויף לאָדז:
S. A. Redlic, Łódź, Pomorska 19.

ראַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
פּיאָטרקאָווסקאַ 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענט.
[illegible]

און קויפט און פערקויפט
מעבעל
דזשוגוס, פעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען, טעפּיכען א. ז. וו. און צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזשיעלנאַ)
[illegible]
[illegible]. נעגוצטע מעבעל
און ביליגע צו פערקויפען. 1363

בעקאַנטמאַכונג
פאַר עלטערן!
צו ערמעגליכען די ברייטעסטע שיכטען פון דער יודישער געזעלשאַפט צו געבען זייערע קינדער די נויטיגע בילדונג און געהעריגע ערציהונג, עפנט זיך פון 1-טען סעפּטעמבער ד.י. ביי דעם 8-קלאַסיגען גימנאַזיום פון ה׳ שאַקין אין לאָדז, פּעטריקאָווער 18, אַ
7-כל. קאָעדוקאַציאָנס-שולע
1) די פערוואַלטונג האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו געבען, אויסער די אַלגעמיינע בילדונג, אויך פּראַקטישע קענטנישען פון בוכפיהרונג, האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ, מאַשין-שרייבען און אַנד.
2) אויף די יודישע למודים, ווי: עברית, חומש, נביאים, רש״י, קיצור שלחן ערוך און אַנד. ווערט געלעגט אַ גרויס געוויכט.
3) נאָכ׳ן ענדיגען פון די דאָזיגע שולע, ווערען די שילער און שילערינס אָנגענומען אין די 4. עווענטועל 5. קלאַס פון העכערן גימנאַזיום.
4) אין די A⁰-קלאַס ווערען אָנגענומען שילער און שילערינס פון 5½ יאָהר אָהן עקזאַמען.
5) דער שכר-לימוד אין דער A-קלאַס בעטרעפט **30** זלאָטעס אַ קוואַרטעל.
6) קינדער פון אַרבייטסלאַזע ווערען אָנגענומען אומזיסט און אַנ׳ערך 10 פּראָצ. פון דער צאָהל שילער (רינס) אין יעדע קלאַס.
אָנמעלדונגען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום (פּעטריקאָווער 18) טעגליך (אויסער שבת) פון 6 ביז 8 אַ זייגער אין אָווענד.
בײַם איינשרייבען איז נויטיג די מעטריקע פון שילער (רין).
601

שטיהל געבעטע
פערשידענע מאַטעריאַלען פון גאַליצין, ווי אויך גוט לעדער און מאַראָקאַ-צוראַטע שטעהט אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ווי אויך **טאַפּעציר-געגענשטענדע**
האָלטעהעם די נייעסטע מאָדעלען, מאַטראַצען אין 3 גאַטונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאַלאָן-גאַרניטורען, אויף זייד-פּאָטעליכעס, ווי אויך גאָבעלענס, קאַנטע טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטגעשטעלן סטרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאָלטערן פאַר טאַפּעצירער פערשידענע מאַטעריאַלן פון בעסטע אויסגעאַרבייטען האָלץ
בעקומט איהר — נאָר בײַ —
ג. לעווקאָוויטש, פּולנאָצנאַ 5

אַבאָנעמענטס-פּרייז:
[illegible]

אַנאָנסען-פּרייזן:
[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kozłowski
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.